006920

NR. 4

KARYS

BALANDIS, 1955

KARYS

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Subscription .5.00 per year. Single copy 50 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

*

Redaktorius **Zigmas Raulinaitis**

Redaktoriaus pavaduotojas **Stasys Butkus**

Kalbinę dalį redaguoja **Kazys Kepalas**

*

Atskirus skyrius redaguoja:

Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje,

Romas Kezys — Kariai ir Jaunimas,

Justinas Liaukus — Karinės žinios

*

Bendradarbiai

K. Ališauskas, J. Apyrubis, P. Alšėnas, A. Balčiūnas, B. Balčiūnas, G. Botyrius, K. Jankūnas, V. Jonikas, V. K. Jonynas, J. Juodis, Dr. K. Jurgėla, P. Jurgėla, V. Karečkaitė, J. Kiaunė, P. Labanauskas, J. Lanskoronskis, J. Lukas, P. Mačiulaitis, Marių žuvėdra, kan. J. Meškauskas, S Miglinas, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, T. Papartis, P. Plechavičius, A. Reklaitis, V. Raulinaitis, J. Skaržinskas, A. Sodaitis, A. Sperauskas, Dr. V. Sruogienė, V. Šventoraitis, O. Urbonas, J. Valakas, kun. S. Valiušaitis, V. Vilkutaitytė-Gedvilienė, T. Žiūraitis, O. P.

*

Administratorius **Leonas Bileris**

*

Atstovai

Balys Brazdžionis, Chicago, Ill.
Andrius Mart. Ciemin's, Rochester. N. Y.
Petras Jaudegis, Omaha, Nebr.
Vytautas Kamantas, Cleveland. Ohio.
Morkus Šimkus, Baltimore, Md.
Kazys Trečiokas, Newark, N. J.

1955 M. BALANDIS, NR. 4 (1309)

T U R I N Y S

T. žiūraitis, O. P., — Karys Velykų Rytą 97
Dr. V. Sruogienė, — Jonas Karolis Katkevičius 99
Plk. O. Urbonas, — Artilerija Antrojo Pas. Karo metu 104
V. Jonikas, — Viktoras Rumbutis—Savanorio sūnus 107
Posmai apie nerimą, — eilėraščiai 111
V. Maželis, — Pavasarėjant Hudsono Pakrantėse, nuotr. 112
H. Sienkievičius, — Kryžiuočiai 113
Kariai ir Jaunimas 118
Karinės žinios 120
Veteranų Veikla 122
Karinė Spauda 124
Kuprinės Pabiros 126

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md.— K. Bradūnas,
Boston, Mass.— "Baltic Florists",
Brooklyn, N. Y.—"Laima"
Chicago, Ill.— J. Karvelis, P. Švelnis.
Cleveland, Ohio — V. Rocevičius.
Detroit, Mich.—"Neringa",
Grand Rapids, Mich.— J. Belinis.
Philadelphia, Pa.— A. Impulevičius,
Newark, N. J.— K. Trečickas,
Rochester, N. Y.— P. Saladžius.
Waterbury, Conn.— V. Vaitkus.

KANADOJE:

Hamilton, Ont.— J. Pleinys,
Toronto, Ont.— V. Aušrotas, A. Kuolas, "Tėviškės Žiburių" Knygynas,
Verdun, Montreal, Que.—"Parish Library".

ANGLIJOJE:

Nottingham — K. Bivainis.
London — D. Daunoraitė.

AUSTRALIJOJE:

Carlton. Vic.—V. Šalkūnas.
N. Geelong, Vic.—"L. K. Fondo Sp. Kicskas",
St. Kilda, Vic.— N. Butkūnas.

VENEZUELA:

Caracas — Dr. V. Mažeika.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.

*

KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio viduryje. Todėl jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją iki to mėnesio 1 dienos.

*

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

*

Leidžia Kario leidykla

*

Prenumerata JAV ir užsienyje:

Metams — $5.00, pusm. — $3.00, atsk. nr. — 50c. Skelbimai pagal susitarimą.

Adresas: K A R Y S, 680 Bushwick Aven., Brooklyn 21, N. Y.

Viršelyje: Karys Velykų rytą, dail. V. Raulinaitis.

KU biblioteka
093 00523488 4

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 4 (1309) BALANDIS — APRIL 1955

Velykų šventės proga mieliems Skaitytojams, Rėmėjams ir Bendradarbiams nuoširdūs sveikinimai ir geriausi linkėjimai.

KARIO Redakcija ir Administracija

KARYS VELYKŲ RYTĄ

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.

Jau daug amžių budi tie bokštų vaidilos — varpai. Jų metalinė širdis jautri kiekvienam įvykiui, kiekvienai progai, šventei. Jie gaudžia ne sau, bet žmogui. Žmogui jie aidi, kad jis neužsimirštų, nenuskubėtų kasdienybės takais, negrįžtų į pozicijas senas, vakarykščias, bet stabtelėtų, susimąstytų ir vėl drąsiai pirmyn.

Taip ir Velykų varpai, jie susikaupti kviečia, kad skubėdami neapalptume kelyje, kad nuolatinis žygis jėgų nepakirstų. Ypač karys yra budrus kiekvienam lauktam ir nelauktam garsui, kiekvienam įspėjančiam ženklui, nes jis yra savos ir gyvenimo aplinkos kovos didvyris, didvyris ne užfrontėje, bet pirmose linijose. Romėnai jau seniai pripažino, kad gyvenimas yra negailestinga kova, pavojai — gyvenimo taisyklė. "Gyvenimas yra nuolatinis kareiviavimas", — senovės išmintis tvirtindavo.

Kokia kova bebūtų: jos tikslas — pergalė. Pergalei taiklaus ginklo ir didvyriško ryžto permaža, jai reikia kartais ir labai sudėtingos fronto filosofijos — strateginės išminties. Tarp kovos ir pergalės visada randasi didesnė ar mažesnė praraja. Aklas pergalėn veržimasis, neatsargus žingsnis yra pavojingesnis už galingiausio priešo neapgalvotai atidengtą ugnį... Strategija yra tarsi karžygių sparnai viršum visų prarajų ir bereikalingų pavojų į pergalės finalą.

Nuostabi toji geografinė kario strategija. Yra dar nemažiau svarbi ir kita gyvenimo kovos strategija — dvasinė. Dvasinis pasaulis yra nuolat dinamiškas, pilnas įtampos, pavojų — ištisas karo laukas nuo lopšio iki karsto... Ir čia apskaičiavimas, išmintingumas, auka ir susikaupimas turi begalinės reikšmės. Ir čia strategija neišvengiama. Jei geografinė strategija nulemia karžygių likimą, juo labiau dvasinė strategija nulemia dvasios kovūnų ryžtą.

Šventės ir yra toji dvasinė strategija: jos tylos valandos grąžina jėgas, atskleidžia naujus planus, ėjimus ir kelius idealo link, kovojant už vertybių ir dorybių didingesnį įgyvendinimą, už prisikėlimą.

Karys yra vienas tos klasės karžygių, kuriam šventės varpai mena ne tik žemės, bet ir dangaus džiaugsmą bei skundą. Jis yra pilnutinio gyvenimo aukuras: tautinio ir dvasinio. Jis, kaip tas kiekvieno tauraus kario prototipas — angelas su kar-

du prie atvirų rojaus vartų, yra ne gyvenimo teisėjas, bet teisės vykdytojas. Nevisada gali karys patikrinti įsakymo teisingumą, nes jis ne filosofuoti, bet kovoti frontan išeina. Tačiau jis nėra automatas, jo sąžinė nedingsta karo liepsnose: teisės ir teisingumo jis neišleidžia iš akių. **Karys yra savotiškai neliečiama asmenybė, kaip kiekviena auka...** Visur pasitaiko išimčių, bet pagrindinis kario tikslas: vardan tiesos ir meilės nugalėti melą ir smurtą, aukotis kitų labui, kas yra labai būdinga mūsų kariui.

Lietuvio kario vardas nuo pirmųjų karo dienų nėra pažemintas nei kitų persekiojimais — Vytauto Didžiojo galingiausi laukai, nei noru kitus pavergti — Nepriklausomybės neužmirštinos dienos. Tos pačios etikos laikosi mūsų kariuomenės auklėtiniai — partizanai: kova už savo kraštą ir jo altorius — vienintelis jų tikslas.

Velykų šventė — toji nuostabi dvasinė strategija mūsų kariui yra visuotino teisingumo ir visuotinės meilės triumfo šventė, nors tas triumfas dar nevisur viešpatauja, nes nevisi prisikelti rengiasi. **Bet jam aišku, kad triumfuoti reiškia laimėta pergale gyventi! Sakysim, laisvės pergalė tik tada bus visiems palaima, kai visi į ją įsijungs. Laisvė gyvybės kaina perkama, tokia pat kaina ji palaikoma, ugdoma ir atbaigiama!** Pergalė ir jos tolimesnė raida yra didvyriams patikėta. Taigi ir Prisikėlimo triumfo tikrovė taps visų tautų tikrove, kai bus atsisakyta betkokio vergiškumo, kai auštąs Velykų rytas kiekvieną skatins pasveikinti didvyriškos dvasios užtekančią aušrinę...

Velykų rytas kariui bus visada giliai prasmingas. Tą rytą jis ras valandėlę laiko stabtelėti, susikaupti, bent trumpai dirstelėti į Tą, kuris irgi ne pasaulio teisti, bet už jo prisikėlimą mirti atėjo. Tą rytą susitiks du didvyriai: pergalėn besiveržiąs karys ir visuotinę pergalę užtikrinęs Kristus, Kuris jam kartos: "Pasitikėk, aš nugalėjau pasaulį".

Ir tada nusileis kario sielon Velykų Pergalės varpai, atgims jo krūtinėje karžygiai iš kapų milžinų, atsilieps iš tėviškės laukų Aleliuja su prisikėlimo viltimi... Ryto spinduliais iš naujo nušvis garbingos kovos tikroji prasmė: lengviau mirti, negu be prasmės gyventi; geriau Didžiojo Penktadienio tragediją patirti, kad tik mūsų broliams ir sesėms vispusiškas prisikėlimas veikiau ateitų...

Velykų rytą mūsų karys bus kupinas ir kitų rūpesčių bei pasiryžimų, bet Pergalės Aleliuja jo sielos gelmėse ras stipriausią atgarsį.

Juozas Mikuckis

ALELIUJA

Akmuo jau nuverstas nuo kapo,
Sutramdyta mirtis piktoji, —
Žmonijai rašo džiaugsmo lapą
Naujų pavasarių rytojai!
Žiedams sumindžiotiems nekartą,
Prisikėlimo žodis tartas.
Kai niūrios metų dienos gaišta, —
Ir saulė kelia meilės maištą,

Mes šaukiam pakeliui jai:
Aleliuja! Aleliuja!

Nors prieš akis keliai Golgotos,
Dygliai erškėčių ir plakimai,
Ir šiurpios naktys nemiegotos
Belaukianties Prisikėlimo, —
Bet Prisikėlęs blokš mūs valtį
Į gimtą krantą išsikelti!
Iš savo lauko, savo pievų,
Žiedais nusvyrusiųjų jievų

Pririnksime gėlių Jam
Ir džiūgausim ir šauksim: Aleliuja!

JONAS KAROLIS KATKEVIČIUS

KARŲ SU ŠVEDAIS PABAIGA

DR. V. SRUOGIENĖ

Po Salaspilio laimėjimo Jonas Karolis gavo iš karaliaus didžiojo etmono buožę, o su ja ir labai didelę galią. Etmonai buvo skiriami iki gyvos galvos — tai buvo augščiausias urėdas Didžiojoje Lietuvos Kunigaikštijoje. Jisai buvo visų karo pajėgų vadas, savo žinioje turėjęs lauko arba kiemo etmoną, kuris vadovavo samdytiesiems kareiviams (algauninkams).

Katkevičius buvo gerai numatęs, kad 1605 m. laimėjimas, nors toks įspūdingas, karo su Švedija nepabaigs. Todėl jis tuoj rašė Žygimantui Vazai:

"Lieka toliau remti karą... kariuomenė jau netvirta, raiteliai pavargę, pėstininkai — vieni sužeisti, nukentėję, kiti veržiasi į anapus Dauguvos. Būtų man malonu žinoti, ar Jūsų Karališkoji Didenybe parems mane kare... ir man po tiek vargų miela būtų pasilsėti... betgi gaila nustoti to, kas gali mums atnešti naudos ir garbės".

Nežiūrint įspėjimų, karalius nepasirūpino sunaudoti laimėjimo vaisių. Laikas ėjo, kariuomenė vis vargo. Pagaliau netekusi kantrybės didelė dalis išbėgiojo. Katkevičius nebegalėjo atsiteisti skolininkams ir niekur nebegavo pinigų. Išalkę kariai pakėlė maištą ir traukė link Lietuvos Brastos, pakeliui plėšdami didžiojo kunigaikščio dvarus bei keldami nerimą visame krašte. Katkevičius veltui šaukėsi karaliaus, kuriam turėjo rūpėti Švedijos vainikas, bet tuo laiku Lenkijoje kaip tik užsimezgė Lenkijos didiko Zebžidovskio ir Lietuvos galiūno Jonušo Radvilos (Kristupo Perkūno sūnaus) maištas. Be to, Žygimantas jau buvo įsivėlęs į karą su Maskva.

Katkevičius, vėl didžiausios energijos įtempimu gavęs kiek kariuomenės iš Lietuvos, kaip liūtas puldavo švedus, kurie vėl pakėlė galvas. Bet karalius pasišaukė Katkevičių į Lenkiją maišto malšinti. Livonijoje liko Kristupas Radvila, Jonušo brolis. Šis irgi narsiai gynėsi.

1608 m. Jonas Karolis vėl pasirodo Livonijoje, vėl siaučia su šen bei ten surankiota kariuomene. Bet karalius su didele armija jau žygiavo į Maskvą. Katkevičius, nuskubėjęs jį pasitikti Vilniuje, aiškino apie būtiną reikalą stiprintis Livonijoje, nes švedai rimtai ruošėsi tolimesniam karui. Jis taip pat atkalbinėjo nuo karo su Maskva, prašė, maldavo, bet veltui: karalius buvo visiškoje jėzuitų įtakoje, kurie, pamatę, kad nepalenks į katalikybę protestantiškos Švedijos, kalbino Žygimantą Vazą užkariauti Maskvą ir ten įvesti katalikybę.

— Sunki mano tarnyba ir pakyrėjo man ji, verčiau mirti, negu taip begėdiškai iš karo lauko trauktis, — skundėsi etmonas.

Teko trauktis ir užleisti švedams visa, kas buvo laimėta.

Švedų karaliui Karoliui IX mirus, 1611 m. jo vietą užėmė jo sūnus, didis valdovas Gustavas Adolfas, pagarsėjęs 30 metų kare Vokietijoje (1618—38 m.). Jau švedai nebenorėjo ir kalbėti apie Žygimanto ar net jo sūnaus įsileidimą į sostą, bet ir Žygimantas atkakliai savo teisių reikalavo.

1617 m. Gustavas Adolfas įžengė į Livoniją. Viena Lietuva nepajėgė priešintis, Jonas Karolis buvo atšauktas į karą su Maskva. 1621 m. švedai vėl užėmė Rygą, 1625 m. net Radvilų tvirtovę — Biržus ir permete karo veiksmus į Lenkijai priklaususius Prūsus. O Lietuva, per tiek metų beveik viena kėlusi karo sunkumą, troškė taikos. Lietuvos etmonas Kristupas Radvila be karaliaus ir lenkų žinios 1625 m. gegužės 30 d. pasirašė su švedais karo paliaubas, o po dviejų metų jas dar pratęsė. Lenkai tuo jo žygiu piktinosi, bet patys 1626 m. buvo priversti pasirašyti šešeriems metams karo paliaubas su švedais Altmarke (netoli Marienburgo). Šiaurės rytų Livonija su Ryga teko švedams. Kai kurie Baltijos uostai, jų tarpe ir Klaipėda, taip pat tam laikotarpiui perleisti Švedijai.

Taip tad Katkevičiaus laimėjimai, gausiai pralietas lietuvių kraujas ir išeikvoti Lietuvos ištekliai — nu-

Katkus visoje savo didybėje

JONAS KAROLIS KARIAUJA SU MASKVA

O Jonas Karolis tuo tarpu vargo Žygimanto Vazos užtrauktame kare su Maskva.

Maskvoje po Ivano Žiauriojo mirties (1584 m.) sostą perėmęs silpnaprotis sūnus Fiodoras buvo bajoro Boriso Godunovo globojamas, bet 1598 m. pastarajam mi-

Sofija Katkevičienė

rus, pats Godunovas vainikavosi caru. Tuo laiku Maskvos būklė buvo sunki: ištiko badas, žmonės nerimo, nelaimių kaltininku laikė Godunovą, kuris, kaip buvo sakoma, buvo nužudęs antrąjį Ivano Žiauriojo sūnų — Dimitrą.

Ir štai pas Sandomiro vaivadą Mnišeką pasirodė jaunas vyrukas, pasisakęs esąs tasai caraitis Dimitras, — išlikęs gyvas ir išsislapstęs. Juo susidomėta. Jėzuitų patariamas, Žygimantas Vaza jį priėmė privatinėje audiencijoje. Kai 1604 m. pavasarį tariamasis Dimitras perėjo į katalikybę ir pareiškė klusnumą popiežiui, karalius net be seimo žinios parėmė jį ir leido rinktis savanorius. Susitarta, kad jeigu Dimitrui pavyks užimti Maskvos caro sostą, bus padaryta bažnyčios unija, grąžintas Smolenskas Lietuvai, o Sieverskas Lenkijai. Žygimantas, be to, tikėjosi Maskvai padedant sumušti švedus.

Dauguma Lietuvos ponų, jų tarpe ir Jonas Karolis Katkevičius, karštai atkalbinėjo karalių nuo šio pavojingo žaidimo su Maskva, ypač karo paliaubų metu, nes karo pavojus betarpiškai grėstų Lietuvai. Bet karalius protingų patarimų nepaisė.

Tuo tarpu Dimitras su lietuvių ir lenkų savanoriais traukė į Maskvą. Jo laimei Godunovas staiga mirė ir 1605 m. birželio mėn. 20 d. Dimitras triumfališkai įžygiavo į Maskvą, o netrukus vainikavosi carų vainiku.

Betgi vakarietiški Dimitro papročiai ir bičiulystė su lenkais bei jėzuitais, o taip pat svetimos įgulos sauvaliavimai, rusus sukėlė prieš naująjį valdovą: net ir metams nesuėjus nuo jo vainikavimosi Dimitras buvo nužudytas. Caru pasiskelbė Vosylius Šulskis. Prasidėjo didžioji suirutė Maskvos valstybėje.

Kai 1609 m. Šuiskis padarė sutartį su švedais, Žygimantas Vaza paskelbė Maskvai karą. Jo tikslai buvo aiškūs: gauti sau caro vainiką, rusus padaryti katalikais, su jų pagalba nukariauti švedus ir įkurti Lietuvoje bei Lenkijoje stiprią paveldimą monarchiją.

Ir vėl Lietuvos didikai atkalbinėjo karalių nuo rizikingo žygio, bet 1609 m. seimas nutarė pradėti karą su Maskva. Lietuvos kariuomenė kanclerio Leono Sapiegos vadovaujama pasiekė Smolenską ir per 2 metus laikė jį apgulus, kol jis pasidavė lietuviams. Sumušti maskvėnai sutiko priimti savo caru Žygimanto sūnų Vladislovą, o pašalintąjį Šuiskį atidavė lenkams. Lenkijos etmonas Žolkievskis su lenkų ir lietuvių kariuomenėmis įžengė į Kremlių ir iš ten naujojo valdovo vardu valdė Maskvą.

Maskvos valstybėje tuo tarpu prasidėjo didelis patriotinis sąjūdis, liaudis reikalavo naujo caro — ruso ir stačiatikio. Sukilimas prieš okupantus plito ir stiprėjo.

Kai padėtis pasidarė kritiška, Žygimantas Vaza kariauti su sukilusiais maskvėnais pavedė Jonui Karoliui Katkevičiui. Šis priešinosi, atkalbinėjo karalių nuo karo, rašė jam:

"Ten, kur tik visi trokšta ramaus ir laimingo gyvenimo, kur mažiausias debesėlis visus gąsdina, kur

ŽYGIMANTAS VAZA,
1588-1632 Didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius

daugiau noro sauvaliauti, negu būti atspariems ir tauriems, ten geriau kertėje tupėti, negu pakėlus būres pasileisti, o pirmam nepalankiam vėjui papūtus sugrįžti. Tegu sau kiti kariauja, mes sėdėkime ramiai".

Bet jokie atkalbinėjimai nepadėjo ir Katkevičius, kaip drausmingas karys, turėjo žygiuoti į Rytus.

Kariuomenei buvo duotas įsakymas neskriausti gyventojų "elgtis kuožmoniškiausiai", bet jau buvo tokie laikai, kad drausmė sunku buvo išlaikyti.

Lenkijos ir Lietuvos kariuomenių įgulai Kremliuje vadovavo Lietuvos lauko etmonas Gosievskis — netrukus jis buvo rusų apsuptas. Jį vaduoti atskubėjo Katkevičius. Bet jis turėjo vos 2.000 karių ir tie patys maištavo, nes karalius jiems algų nemokėjo. Kremliuje mirusio Lietuvos kariuomenės vado Petro Sapiegos kariai Gosievskio neklausė, plėšė miestą ir apylinkes. Būklė nepaprastai sunki, ir Katkevičius su širdgėla rašė žmonai:

"Kareiviai taip spardosi, kad nekartą pagalvę ašaromis aplaistau, mąstydamas apie savo nelaimę".

Apie metus jis desperatiškai laikėsi, nors pats turėjo skaudžių išgyvenimų: tuo laiku mirė jo vienintelis sūnus Jeronimas, o netrukus ir mylimoji žmona Sofija.

Sukilimas Maskvos valstybėje vis augo. Lenkų įgula Kremliuje negalėjo daugiau laikytis: "suvalgiusi visus katinus, visas žiurkes, diržus ir lavonus," kapituliavo, bet kazokai, kuriems vadovavo Trubeckoj, juos išžudė. 1613 m. rusai išsirinko sau naują carą iš Romanovų giminės, Mykolą.

Kariuomenė kentėjo visai neaprūpinta. Kariai, grįžtantieji iš Maskvos ir Livonijos, bastėsi po visą Lietuvą, plėšikavo. Nukentėjo miestai, daug dvarų, bažnyčių apiplėšta. Seimai susirinkę tarėsi, kaip tą netvarką pašalinti.

Karalius tuo tarpu rūpinosi padaryti su Maskva taiką. Tada Katkevičius priešingai, negu seniau, jam rašė:

"Be kariuomenės vilioti priešą deryboms, tai yra tas pats, kas alkanam prašyti duonos iš to, kuris jos turi pilnus aruodus" ir, prikišęs, kad neklausė jo patarimų ir bėdoje nerėmė, su ironija siūlė savo vietoje paskirti Lisovskį, kuris, kaip maištininkas Livonijos kare, teismo sprendimu buvo tremiamas iš krašto, bet išsisukęs ir karaliaus remiamas, siautėjo Maskvos žemėje.

Maskvos sukilėliai apgulė Smolenską — vėl Katkevičiui buvo pavesta jį ginti.

Tokiomis sąlygomis 1617 m. pavasarį Žygimantas Vaza surinko kariuomenę ir siuntė sūnų Vladislovą link Maskvos gauti caro vainiko. Katkevičius turėjo labai sunkų uždavinį, nes nesantaika graužė vadovybę, kareiviai, vėl neatlyginti, maištavo.

Didysis etmonas Katkevičius visomis jėgomis stengėsi išlaikyti drausmę, jis elgėsi griežtai, nepaisydamas nė karališkojo autoriteto. Kartą žygio į Maskvą metu jis aštriais žodžiais papeikė karalaičio Vladislovo savarankišką pasielgimą neatsiklausiant vyriausiojo vado. Karalaitis jam labai nužemintai atsakė ir be prieštaravimų pasidavė etmono valiai.

Tačiau jokios pastangos nepadėjo, apgultoji Maskva nepasidavė. Žygimantas Vaza buvo priverstas pasirašyti su Maskva karo paliaubas.

Katkaus karo žygis į Maskvą 1617 metais.

JONAS KAROLIS KAUNASI SU TURKAIS

Karui su Maskva pasibaigus, Žygimanto užtrauktos nelaimės nesiliovė — Lietuva dar buvo priversta kariauti su Turkija.

Žygimanto padarytoji sąjunga su Vokietijos Habsburgais (1613 m.) sukėlė prieš Lenkiją turkus. Lenkams kariauti nesisekant, karalius vėl pasišaukė Katkevičių.

Nenorėjo senas vadas vykti iš Lietuvos, atvirai skundėsi, kad lenkai retai kada Lietuvai tepadėdavo, o kai jiems striuka, lietuviai vis turi kariauti... lenkai norį tik išnaikinti Lietuvos karius ir jos patriotus, kad

Lenkų įgula Kremliuje sudeda vėliavas ir ginklus pasiduodama rusams 1613 metais.

neliktų kas Lietuvą gina ir kad jie patys galėtų kaip tinkamai Lietuvoje šeimininkauti. Bet ir šį kartą jis įsakymo paklausė ir su Lietuvos kariuomene nužygiavo į tolimas Padnieprio stepes.

1620 m. gruodžio mėn. 5 d. Jonas Karolis rašė Lietuvos kancleriui Leonui Sapiegai:

"Iš Karūnos pulkų menka viltis, jie neturi pakankamai arklių, jų apranga menka; su Lietuvos kariuomene negali lygintis, nors Lietuva tokį galą žygiavo! Neturi ko ponai lenkai tyčiotis, nes Lietuva visus puošia."

Klausydamasis karių būkštavimų dėl labai didelio turkų skaičiaus, stvėręs kardą jis sušuko:

— Štai šis juos suskaičiuos!

Katkevičius, apsikasęs ir įsitvirtinęs galingoje Chotino tvirtovėje prie Dniestro, atrėmė didžiausios turkų armijos spaudimą. Jo vardas, kaip nenugalimo vado, vėl toli nuskambėjo. Bet apgulimo metu jis susirgo ir 1621 m. rugsėjo mėn. 21 d. mirė.

Netrukus buvo padaryta taika. Lietuvos kariuomenė grįžo namo.

Prieš išvykdamas į šį savo paskutinį žygį, Katkevičius kaip tik buvo vedęs Ostrogo kunigaikštytę Oną — gal tikėjosi dar susilaukti įpėdinio. Nujausdamas nebegrįšiąs, uždėjo kertinį akmenį Kražių bažnyčiai ir vienuolynui ir parašė testamentą: visus savo turtus paliko vienintėlei dukteriai, ištekėjusiai už Jono Stanislovo Sapiegos, kanclerio sūnaus, ir liepė save palai-

Lenkų raiteliai: jietininkas-lanceris ir sunkusis-šarvuotininkas, Katkaus armijoje 17 amž. pradžioje.

doti Kretingos bažnyčioje greta pirmosios žmonos Sofijos. Bet antroji jo žmona paliko jo palaikus ilsėtis savo tėviškėje, Valuinės Ostroge.

Kretingos bažnyčia iki paskutiniojo karo buvo pagarbiai išsaugojusi jo ir Sofijos portretus. Žmonių kalboje Katkaus vardas taip pat tebebuvo gyvas.

Katkevičiai žmoniškai elgėsi su savo valstiečiais ir buvo labai jų mėgiami. Pirmoji Katkaus žmona Sofija savo testamente rašė apie savo tarnaites:

"Kai išleisdavau jas už vyro, kiekvienai duodavau pagal jos nuopelnus po du, po tris, po penkis šimtus auksinų, o menkesnioms po šimtą, dabar jas visas pavedu Jūsų malonei. O tos našlaitės, kurios neturi kur pasidėti, ar svetimtautės, tebūnie atiduotos pas kokias turtingas ponias."

Ona, Ostrogo kunigaikštytė, likusi našlė, testamentu užrašė savo tarnams 40 kaimų naudoti iki jų gyvos galvos.

Liaudis ilgai dainavo, minėdama Katkevičiaus žygius:

Žirge, žirgeli, tu juodbėrėli,
Kur tu padėjai mūsų brolelį?
Aš jį palikau Kirkolmo miestely,
Kuršių miestely, svetimoj šalelėj...
arba:
Ir ateina žuvėdų pulkas,
žuvėdų pulks narsiųjų,
Kaip ant plečiaus sustojom,
visus žuvėdus iškapojom,
Mūsų Katkus labai drūtas,
tikras buvo karaliukas.*)

*) Prof. M. Biržiška, Dainų literatūros vadovėlis.

Turkų kariai Katkaus karų laikais.

Į JAV LIETUVIUS ČIURLIONIO ANSAMBLIO IR MUZIKO A. MIKULSKIO SUKAKTUVIŲ REIKALU

BRANGŪS TAUTIEČIAI

Tarp pačių didžiųjų dvasinių turtų, kuriuos iš Tėvynės išsivežėme į platųjį pasaulį, yra lietuviška mūsų daina. Ji išaugo iš Tautos širdies, širdžiai daugiausia ir kalba. Lietuvis su daina gimsta, su ja ir toliau nebesiskiria — ir žaidžia, ir darbą dirba, liūdi ir džiaugiasi, myli ir vargsta, į karą žygiuoja ir į tremtį keliauja...

Šitaip tapome dainininkų tauta savo pačių dvasios paguodai ir svetimųjų pagarbai bei nuostabai.

Lietuviškos dainos kelią pasirinko ir mūsų Čiurlionio ansamblis. Gimęs Lietuvos sostinėje Vilniuje, jis surinko Lietuvos laukų ir lankų, kalnelių ir skardžių aidus ir juos per tremtį atsivežė čia, į laisvąją Ameriką. Jau penkiolika metų, kaip tais aidais ir patys čiurlioniečiai gyvena, ir mums apie mūsų Tėvynę kalba.

Su Čiurlionio ansambliu savo gyvenimą suliejo jo meno vadovas muzikas A. Mikulskis. Penkiolika metų jam atiduotų ir dešimt metų kitiems lietuviškiems chorams — štai pati gražioji, patrauklioji ir prasmingoji dvidešimt penkerių metų muziko Mikulskio gyvenimo dalis.

Krūvon šitie metai sudėti — tai šimtai ir tūkstančiai ar dešimtys tūkstančių įtempto darbo, rūpesčio, jaudinimosi ir pasididžiavimo valandų. Tai kietų pastangų ir didelio pasiaukojimo metai gimtosios šalies meilei, ilgesiui, grožiui ir garbei.

Todėl kviečiame abiejų Jubiliatų sukaktis visur reikšmingai ir prasmingai paminėti. Pačiame Clevelande Severance Hall rūmuose gegužės 15 d. įvyks jubiliejinis koncertas su Jubiliatų pagerbimo aktu. Nuo mūsų širdžių jautrumo turės priklausyti, kad šita lietuviško kultūrinio įvykio šventė praeitų su ta nuotaika, kurią turi sukurti visų mūsų gilaus dėkingumo ir teisingumo įvertinimo jausmai.

Bet vien to turėtų būti permaža. Iškilmės praeis, ir jų atsiminimus laikas ir gyvenimo srovė dildys. O jos turėtų palikti ką nors pastovesnio. Visų pirma tad sudarykime kūrybiniam Čiurlionio ansamlio darbui sąlygas. Ansamblis juk yra ne vieno Clevelando, bet visų JAV lietuvių vertybė. O jis neturi net vietos savo repeticijoms. Todėl antrasis mūsų prašymas: kiekvienas savo ištekliu, nors ir kukliu, prisidėkime prie kultūrinių Čiurlionio ansamblio namų įsigijimo.

Ir dar: Jubiliatai yra verti leidinio — monografijos, vaizduojančios jų kūrybinį kelią, darbą, jų siekimus, sunkumus ir laimėjimus. Pagaliau išleiskime naujas plokšteles su ansamblio dainomis, palydimomis simfoninio orkestro, kad lietuviška daina pasklistų visa savo didybe ir grožiu. Ir čia reikia visų mūsų piniginės paramos.

Kreipiamės į visus, kurie tik jautrūs Tėvynės Lietuvos dainai. Gerai žinome, kad Čiurlionio ansamblis turi nemaža ir savo draugų bei bičiulių. Tegu šios sukaktys buna viena iš geriausių progų naujiems, konkretiems kultūriniams mūsų laimėjimams! Todėl ir atsiliepkime visi!

Visais su Čiurlionio Ansamblio sukaktimis susijusiais reikalais kreiptis į pirmininką šiuo adresu: Mr. Pijus J. Žiurys, 32180 Lake Road, Aron Lake, Ohio., o aukas prašome siųsti adresu: Mr. Jonas Chmieliauskas, 1401 Giddings Rd., Cleveland 3, Ohio.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO ir MUZIKO MIKULSKIO SUKAKTIMS MINĖTI KOMITETO vardu
inž. chm. Pijus J. Žiurys, Komiteto pirmininkas

ARTILERIJA ANTROJO PASAULINIO KARO METU

PLK. O. URBONAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Gynėjų artilerija iš savo pagrindinių ugniaviečių neveikdavo tol, kol neprasidėdavo priešo tikras puolimas. Prieš veikdavo tik taip vadinamos paslankios baterijos, kurios kautynių metu dažnai keletą kartų keisdavo pozicijas. Atsitikimui, kad ryšių ir vadovavimo tinklas bus priešo ugnimi sunaikintas, buvo nustatoma, kaip paskutinė pasipriešinimo priemonė, "aklas" ugnies planas. Tiesa toks veikimas ne visada atatiko aplinkybes, bet vokiečių art. vadai su iniciatyva ir gerai taktiškai paruošti, tad ir šiose apystovose savo ugnimi kartais pasiekdavo gan gerų rezultatų. (Brž No. 3).

Karo pradžioje šarvuočių puolimas buvo vykdomas po trumpo, netikėto artilerijos ugnies parengimo. Priešo pozicijos gilumoje tolimesnis šarvuočių puolimas vystėsi be artil. ugnies paramos, vartojant vien šarvuočių pabūklus. Tokį puolimo būdą dalinai pateisindavo art. palyginant mažas judrumas. Tuomet dar, artilerija greit nuo šarvuočių atsilikdavo. Tolimesnėje karo eigoje toks šarvuočių puolimas pasidarė neįmanomas, nes patobulinti prieššarviniai ginklai žymiai suvaržė šarvuočių veikimo laisvę. Paskutiniais laikais artilerija jau buvo tiek ištobulinta — šaudymo tolio ir judrumo žvilgsniu, kad ji lengvai parėmė šarvuočių apsaugą. Šarvuočių puolimas visuomet buvo stiprios art. ugnies paremtas, ir tolimesnis šarvuočių judėjimas gilumon visuomet buvo art. ugnies saugomas.

Karo metu buvo reikalaujama, kad divizija priešo įtvirtintą poziciją puolant 2 klm. bare, turi disponuoti bent 15 art. grupių. Su mažesniu art. kiekiu puolimo operacija negali būti užtikrinta. Jeigu leisti, kad pirmą puolimo liniją sudaro 2 pėst. pulkai (trečias rezerve), išeitų, kad pulko puolimą turi parengti ir palaikyti maždaug 8 art. grupės.

Kova su priešo art. sudaro viena iš svarbiausių faktorių kautynių lauke. Prieš karą ir karo pradžioje vokiečiai skaitė, kad šį uždavinį galima pavesti aviacijai ir priešo art. bus bombordavimu iš oro sunaikinta ar bent nutildyta. Susidūrę su gausia rusų artilerija, vokiečiai greit priversti buvo įsitikinti, kad jų nusistatymas yra visiškai klaidingas. Kad sunaikintų bateriją bombardavimu iš oro, reikalingas toks milžiniškas municijos kiekis, kuris pralenkia baterijos vertę. Be to pasirodė, kad po bombardavimo, kuris galėjo trukti tik trumpą laiką, baterija greit atsigauna. Artilerija gi, savo trukdomąja ugnimi, kurią galima užtesti ilgesniam laikui ir reikalui esant pakartoti, priešo art. ugnį nutildo, jei nesunaikina visam laikui. Tik šiuo būdu galima užtikrinti saviems šarvuočiams ir pėst. judėjimo laisvę, be kurios pasisekimo turėti neimanoma. Tolimesnis šarvuočių puolimas be art. paramos, kad priešo art. būtų neutralizuota, pasirodė irgi neįmanomas. Šį uždavinį vykdyti teko toli šaudančiai artilerijai.

TECHNIŠKAS IŠSIVYSTYMAS

Normalūs art. pabūklai, taip vadinamo standartinio tipo, nei kiek savo senosios vertės nėra nustoję. Prieš karą ir karo pradžioje pabūklų tolimesnis vystymasis ėjo dviem kryptimis: kalibro didinimo, kad pasiektų atskirų šūvių didesnį efektą ir šaudymo tolio didinimo kryptimis. Karo pradžioje buvo skaitoma, kad 10 klm. šaudymo tolis visiškai pakankamas, bet karui įpusėjus, šis 10 klm. šaudymo tolis virto minimumu ir statomas buvo reikalavimas šį tolį padidinti iki 30 klm., tai lauko pabūklams. Šiandien divizijos artilerijos kalibrai svyruoja tarp 7,6—15 cm.; korpo ir armijos art. kalibrai tarp 15 ir 24 cm.; 15 cm. kalibras pasirodė ypatingai efektyvus ir taip prie bet kokių aplinkybių. Kovai su priešo art. dabar vartojami 15—17 cm. kanuolės su šaudymo toliu nuo 20 iki 30 klm. Visi motorizuoti pabūklai aprūpinti guminiais ratais.

Visai naujo tipo lafetas buvo sukonstruotas karo metu ir dabar vartojamas visų didžiųjų valstybių artilerijoje. Tai yra motorizuotas su vikšrais lafetas. Šturmuojantieji pabūklai (Sturmgeschuetze), kuriuos vokiečiai įvedė karo pradžioje, buvo numatyta toliau vystyti - tobulinti, patobulinus įgavo ypatingos reikšmės. Ši idėja tik karo pabaigoje buvo pilnumoje realizuoja. Tuo būdu atsirado artilerija sugebanti visuomet atlikti normalius paramos uždavinius, bet aprūpinta vikšriniu lafetu, bet be šarvų apsaugai. Šis principas daugiausia buvo išnaudotas amerikiečių, kurie 1944 metais Prancūzijoje panaudojo gan didelį kiekį pabūklų su vikšriniu lafetu.

Po karo Amerika kreipė didelį dėmesį į šios rūšies artileriją ir svarstomas klausimas galutinai pereiti prie šios rūšies artilerijos. Didžiausia pirmenybė, kurią turi šios rūšies artilerija, yra greitas šaudymo parengimas, kas žinoma, pirmon eilėn taikoma sunkiąjai artilerijai, kuriai paprastai reikalingas gan ilgas laikas, kad pasirengtų šaudymui. Neigiamos šios art.

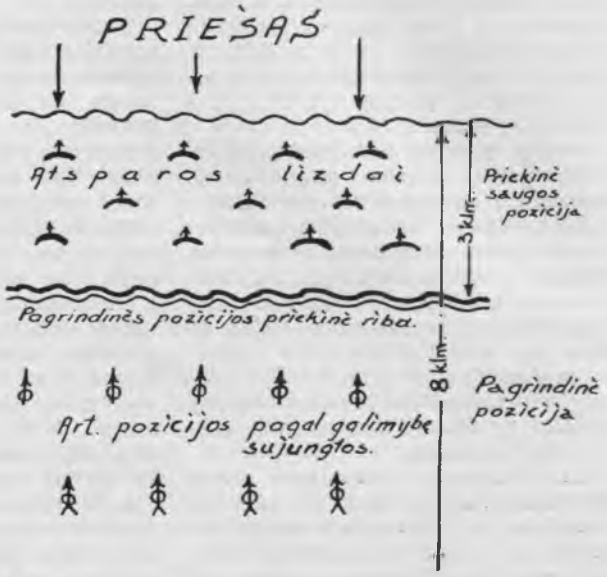

Brž. No3.

ypatybės yra pirmon eilėn jos didelis svoris palyginant su "traukiamais" pabūklais ir sunkumas paslėpti ir užmaskuoti.

Kitas tipas pabūklų, kuris atsirado karo metu, buvo "salviniai" pabūklai, šaudantieji mažu atstumu, raketomis. Iš pat pradžių šie pabūklai sudarydavo kaip ir surogatą paprastų pabūklų, kadangi jų gamyba buvo žymiai paprastesnė ir greitesnė. Pirmieji juos vartojo vokiečiai, nuo kurių juos perėmė rusai, patobulino ir vėliau amerikiečiai. Šių pabūklų charakteringiausias bruožas yra galimybė išvystyti momentaliai stiprią ugnį ir jų palyginant mažas svoris. Tačiau šie pabūklai turi ir dideles neigiamas ypatybes: mažas šaudymo tolis, ilgai trunkantis užtaisymas, reikalingas atvėsinti, be galo didelis sviedinių sklaidumas ir sunkumas juos paslėpti — ypatingai šaudymo metu. Į šiuos pabūklus negalima žiūrėti kaip į normalius art. pabūklus, kadangi jie negali vykdyti art. normalių taktinių uždavinių, bet jie sudaro labai gerą priemonę normalios art. sustiprinimui.

Varžytynės dėl šaudymo tolio, apšaudant priešo poziciją gilumoje, pareikalavo naujų metodų, kaip tolį padidinti. Tyrimai šioje srityje dar, atrodo, nėra baigti ir tebėra bandymo stadijoje. Vokiečiai šioje srityje dar karo metu padarė visą eilę bandymų ir gavo gerų vaisių. Jų bandymai šioje srityje ėjo trimis pagrindinėmis kryptimis: 1. šaudymas iš pabūklo su padidinta vamzdžio kiauryme, 2. kūgišku sviediniu ir 3. raketiniu priedu prie sviedinio.

Šaudymas iš pabūklo su padidinta vamzdžio kiauryme glūdi tame, kad sviedinio skersmuo yra mažesnis negu vamzdžio kiaurymės skersmuo. Obtiuracija, dujų prasiveržimas suaikomas tuo, kad sviedinys neša užpakaly platesnę dalį, kuri nuo sviedinio atkrenta, kada pastarasis jau nuo pabūklo atsitolinęs.

Kūgiškas sviedinys pagrįstas tuo pat principu; užpakalinė sviedinio dalis yra kūgiška (kita dalis cilindriška), užpakalinė sviedinio kūginė dalis dar šiek tiek suspaudžiama, kad tam tikrame momente irgi atkristų. Pritaikant pirmą ir antrą metodą galima pasiekti didelio pradžios greičio sviediniui. Po karo, atrodo, prieššarviniai pabūklai konstruojami pagal šiuos principus, kas davė galimybę pradžios greitį maždaug padvigubinti.

Raketinis priedas prie sviedinių buvo vartojamas šaudant iš normalių art. pabūklų. Šį metodą vartojant pasiekti fantastiški šaudymo atstumai.

TECHNIŠKAI PADEDAMOSIOS PRIEMONĖS

Daug technikinių padedamųjų priemonių buvo antrojo pasaulinio karo metu įvesta artilerijoje. Visa paminėti nėra galimybės, dėl to tenka apsirubežiuoti tik svarbesnėmis.

Ugnies koregavimas iš oro su vadinamaisiais artilerijos lėktuvais pasidarė pas vakarų sąjungininkus neišvengiama padedamoji priemonė, šaudant ne tik į vadovietes, susisiekimo mazgus, bet ir atliekant paprastus art. paspirties uždavinius.

Artilerijos lėktuvų buvo dviejų rūšių: vienas mažas, lėtai skrendantis, dvivietis, sporto tipo lėktuvas; antras — greitas naikintuvas. Lėtai skrendantis, kuris daugumoje buvo vartojamas, normaliai buvo naudojamas divizijos ir korpo art. šaudymui iki 15 klm. atstumuose. Lėktuvas laikėsi užpakalyje savų linijų ir paprastai gan mažame aukštyje, gerai galėjo būti priešlėktuviniais ginklais nuo žemės apsaugotas. Galėjimas greit nusileisti, jo judrumas, sugebėjimas lengvai tūpti ir ne aerodrome — viskas tai turėjo pasėką, kad šie beginkliai lėktuvai išvengdavo susidūrimo su priešo naikintuvais. Sąjungininkų pusėje buvo tvirtinama, kad tokie lėktuvai su pasisekimu gali būti vartojami ir ten, kur viešpatauti oro erdvėje yra neįmanoma. Šaudymas tolimesniuose atstumuose negu 15 klm. buvo koreguojamas naikintuvo tipo lėktuvų. Jie paprastai laikėsi didelėje aukštumoje, jų judėjimo greitis buvo didelis, kas žinoma, labai apsunkino sekimą žemėje.

Artilerijos lėktuvai dabar organizaciniai įeina kaip į amerikiečių taip ir į britų artileriją.

Radio degtuvas — vienas iš karo slaptųjų ginklų. Įgavo didžiausią reikšmę ne tik šaudant prieš lėktuvus, bet ir šaudant į žemės taikinius. Pirmą kartą šis degtuvas masiškai buvo pavartotas stabdant vokiečių puolimą Ardenuose 1944 metais gruodžio mėn. Amerikiečiai ir britai laiko, kad šis degtuvas šiose kautynėse suvaidino vyraujantį vaidmenį ir jo dėka vokiečių puolimas buvo atremtas.

Amerikiečių motorizuotas prieštankinis 105mm pabūklas Diamond T Tunise, II Pasaulinio Karo metu.

Radio degtuvas yra patikimas ir nepavojingas vartojimui, pakeičia dabar visus degtuvus artilerijoje ir duoda žymiai geresnių vaisių už pirmykščius.

Šis degtuvas prisitaiko prie žemės paviršiaus, t. y. sviedinys sprogsta tam tikroje nuo žemės paviršiaus aukštumoje, pats prisitaikymas prie žemės konfigūracijos. Vartojant šitą degtuvą, ugniai gali vadovauti ir mažiau prityręs karininkas, taipgi gali šaudyti su pasisekimu ir į nematomus taikinius nakties metu.

Radio - Aidas, buvo kita priemonė, kurią art. vartojo karo metu. Ši priemonė sąjungininkų buvo pavartota karo pabaigoje, kada nebuvo dar galutinai ištirta. Atrodo, kad dar ir šiandien ši priemonė tebėra bandymo stadijoje. Radio - Aido (Echoradio) buvo vartojamas žvalgymui priešo ugniaviečių ir taikinių. Čia galima nurodyti du vartojimo atveju: žvalgymas ir matavimas priešo art. sviedinių trajektorijų, kad lokalizuotų priešo baterijų ugniavietes ir sekimas bei matavimas taikinių žemės paviršiuje, kaip tai gurguolių, kariuomenės susitelkimų ir t. t. Rezultatai, kurie buvo gauti karo metu, parodė, kad pirmu atveju pritaikius Radio - aidą, baterijų ir minosvaidžių ugniavietės nustatomos su užtektinu tikslumu. Antru atveju pasirodė, kad judančius taikinius galima lengvai stebėti, tuo metu kai nejudomieji taikiniai nustatomi žymiai sunkiau. Nėra abejonės, kad po šio karo daug šioje srityje bus jau padaryta ir ši priemonė žymiai bus patobulinta. Įrankiai, kurie buvo karo metu vartojami, buvo dideli ir sunkūs ir ne visai tiko tiesioginiam žvalgymui iš sekyklos, bet dabar jau teko matyti karo literatūroje žymiai mažesnius patobulintus įrankius. Patobulinimo galimybės šioje srityje yra didelės ir nėra abejonės, kad didžiosios valstybės jau toli yra pažengusios.

Ryšių priemonės, kurios sudaro pagrindą artilerijai sėkmingai veikti, karo metu buvo labai patobulintos. Tai liečia pirmon eilėn radio ryšių priemones, kurios pasidarė žymiai patikimesnės, mažesnės ir su didesniu veikimo radijum.

Pažiūros į vielą ir į radio priemonių ryšį yra skirtingos. Vieni laiko, kad viela kaip buvo taip ir yra pagrindinė ryšio priemonė, ji yra patikimesnė ir pastovesnė. Kiti laikosi priešingos nuomonės. Bendroje išvadoje tektų pasakyti, kad ir viena ir kita priemonė yra gera ir patikima, jei vartojama atatinkamose aplinkybėse. Artilerijos veikimo atžvilgiu stipresniam viela yra patikima priemonė, silpnesniam gi, kuriam visas jo vielų ryšių tinklas lengvai gali būti priešo ugnimi suardytas, radio sudarys vienintėlę priemonę, kuria jis dar galės pasinaudoti.

Dar visa eilė techniškų priemonių buvo pavartota per karą artilerijoje. Verta čia tik paminėti: patobulinti klausos aparatai; televizija art. ugnies vadovavime; žymiai padidėjęs foto nuotraukų vartojimas; centralizuotas didesnio kiekio art. pabūklų ugnies paleidimas (Koppelungsgeraet(ir t. t.

Raketos. Dar vieną specialų ginklą tenka paminėti, tai tolišaudančios raketos, kurių patobulinimas vykdomas visose didžiose valstybėse visu smarkumu. Tų raketų tolimesnę reikšmę šiandien net ir sunku numatyti, literatūroje tenka sutikti ir tokia nuomonė, kad jų ateities reikšmė bus didesnė negu atominių bombų.

Iš tų rūšių, ką daugiausia buvo karo metu vartojamos, žinomos V-1 ir V-2. Didžiausią tolimesnio tobulinimo ateitį turi be abejo V-2, kuri jau savo pirmoje

Korejos karas — amerikiečių Long-Tom, motorizuotas sunkus pabūklas apšaudo priešo pozicijas 15 mylių atstume.

stadijoje sudarė labai efektingą ginklą, prieš kurią surasti apsaugos priemonę yra labai sunku. Apytikri daviniai šios raketos yra šie: ilgis maždaug 14 m, skersmuo 1,5 m, svoris 12 tonų; iš kurių sprogstamą medžiagą sudaro 1 tona ir degamoji medžiaga 8 tonos. Ši raketa lekia maždaug 10—12 mylių aukštumoje, maždaug 5600 klm. greičiu per valandą.

Amerikiečiai sako, kad vokiečiai turėjo karo metų bandymo stadijoje arti šimto įvairių rūšių raketų.

Sutraukiant visa, kas čia išdėstyta, galima pasakyti, kad art. srityje karo metu pasirodė šios naujenybės:

1. Standarizuoto tipo patobulinti pabūklai su motorizuotu vikšriniu lafetu, ir žymiai padidintu šaudymo toliu.
2. Radio degtuvas žymiai padidino galimybę šaudyti ore sprogstamais sviediniais ir tuo žymiai padidino art. efektingumą ir taiklumą.
3. Art. ugnies koregavimas iš oro pasirodė labai vertinga priemonė.
4. Radio - Aidas pasirodė yra vertinga žemės taikinių sekimo ir tų taikinių nustatymo priemonė.
5. Trumpų distancijų raketos (salvių pabūklai) pasirodė kaip vertinga priemonė art. ugnį sustiprinti.
6. Masinis artilerijos panaudojimas virto kautynių taisykle.
7. Pabūklų konstrukcijos su tiesiog fanatišku šaudymo toliu, buvęs dar bandymo stadijoje, virto realybe.
8. Tolimesnis raketų tobulinimas gali turėti tiesiog baisias pasekmes.

Šio pastarojo ginklo išvystymas gali privesti prie to, kad ateityje visą art. teks suskirstyti į 2 pagrindines rūšis: paspirties art.: divizijos, korpo ir toli šaudančiąją art. Kitaip tariant taktinė ir strateginė artilerija.

Braižinius darė: V. Šventoraitis

VIKTORAS RUMBUTIS — SAVANORIO SŪNUS

V. JONIKAS

Viktoras Rumbutis, sūnus Kosto, savanorio, Vyčio Kryžiaus kavalieriaus, tikras jo pasididžiavimas ir mielas ginklo draugas, žuvo Vokietijoje, Rhuro krašte, kartu su penkiolika kitų karių, 1945 metų balandžio 9 dieną, pačiame karo pabaigos prieaušryje. Dešimt metų pralėkė kaip kulka, perskrosdami daugelį širdžių, palikdami jose prisiminimų neužgijančias žymes.

Yra žmonių mūsų tautoje, kurie, tokie pliki, tokie paprasti pažiūrėti, tačiau sugeba herojiškus žygius atlikti, savo gyvenimą išgražindami puikiais momentais. Tokių buvo daug, tokia buvo Rumbučių šeima. Negalima apie juos nekalbėti. Kostas, kaip savanoris Lietuvos kareivis, gavęs pliką žemės sklypą Kaunatave, Luokės valsčiuje, kūrėsi naujoje kaimynijoje atkakliai, augindamas šeimą, nešiodamas savo mažiukus "gaidukus" ant pečių per pusnis į mokyklą. Dievas davė vaikų bent penketą: Viktorą, Kristiną, Adelę, Kostuką ir Alpuką. Visi jie norėjo valgyti, o padėt valgį uždirbti dar negalėjo, teko savanoriui pačiam su žmona smarkiau įtempti gįslas. Nemėgo rūgoti nei ant valdžios, nei ant kaimynų, — šeimos susiklausymas davė daugiau, vis daugiau laimės ir gerybių.

Viktoras 1940 metais buvo tik 19 metų, dar perjaunas savo svajotai Lietuvos kariuomenės tarnybai. Tėvas, buvęs prieš tai savo suorganizuoto šaulių būrio vadu, negalėjo susitaikyti su mintimi, kad jo Nepriklausomybės kovų kraujas, jo laisvės laimėjimai ir ateities viltys netoko savo prasmės — priešas vėl tėvynę užplūdo, visą idealą suniekino, sugriovė. Savanoris atsargiai surinko būrelį vyrukų, buvusių savo šaulių, kur ir aš su broliu, grįžęs iš kariuomenės, įsijungiau, kad planuotumėm ir rengtumėmės prie progos bolševikais nusikratyti. Rumbutis buvo parakas ir plienas, be gailesčio viskam, kas nelietuviška ar bolševikiška, tik su viena silpnybe, — prie taurelės užmiršdavo, kad nelietuvio smuklininko ausys yra sujungtos su rusų raštinėmis. Šiaip buvo atsargus, mažai kuo pasitikėjo, net savo perjaunu sūnumi Viktoru, kurį gana žiauriai išvarė iš namų, anot jo, kad svetumoje užsigrūdintų ir greičiau subręstų, nes to laiko uždaviniai buvo perdideli.

Viktoras, norėdamas būti tėvo pasitikėjimo vertas, savo subrendimą įrodė, po kelių mėnesių klajonių grįžęs namo ir, kaip iš pasakojimo matysime, savo skubotą gyvenimą pamargino įdomiais nuotykiais.

Vieną rytą, vos prašvitus, įpuola jis pas mus ir sako:

— Ačiū Dievui, kad jus dar teberadau. Maniau, kad jau būsite žuvę ar suimti.

— Kas yra, kas atsitiko? — klausiame, matydami vaikino susijaudinimą.

— Tėvą šiąnakt išvežė. Prieš pat aušrą. Ir mokytoją Kaupą, ir Bielskį, ir dar keletą iš apylinkės.

Mudu su broliu nustyrome iš nuostabos. Praeitą vakarą dar buvome mokykloje, kažkokiame mitinge ir visi kalbėjomės dienos reikalais. Reiškia, bolševikai pradeda valyti. Prieš porą mėnesių prieš pat didžiuosius deputatų rinkimus iš apylinkės dingo du vyrai: Kazys Paulauskas iš Paškuvėnų kaimo ir Karolis Kizevičius, Rumbučio kaimynas, jo būrio šaulys. Jie buvo Telšių kalėjime uždaryti. Dabar suėmė daugiau, paskiau ims dar daugiau, kol veikliuosius lietuvius visus surankios.

Džiaugėmės, kad bent jis paliko laisvėje ir kita jų šeima sveika, o mes dar turėjome laiko pagalvoti apie ateinantį laiką.

Viktoras išsitraukė revolverį ir padavė man:

— Tas yra tavo, tėvas liepė atiduoti.

Revolveris buvo puikus, "Mauser" ir dar visa dėžutė šovinių.

Žinojau, kad senis Rumbutis nepasitikėjo sūnumi, todėl stebėjaus, kaip tokiu įtemptu laiku spėjo parodyti jam slepiamą ginklą. Viktoras tuoj papasakojo visą nuotykį. Tėvas, pabudintas iš miego, šokęs prie lango ir norėjęs gintis. Pamatęs, kad enkavedistai turi apstoję jo namelį su paruoštais šautuvais, pasižiūrėjęs į pašaliuose miegančius vaikus, atsidusęs ir pasakęs:

— Lai mane suima šį kartą, kaip aviną, bet savo šeimos tiems banditams išskersti neduosiu. Vikti, še, laikyk!

Ir padavęs jam ginklą.

Rusai tuoj įsilaužę į trobą su atkištais pistolėtais. Viktoras, kaip stovėjęs po baltųjų, taip ir palikęs, tik spėjęs revolverį užleisti už blauzdos. Paskiau pasiekęs batus, apsimovęs su visu revolveriu. Pradėjęs vilktis kailiniais, kur buvę įmesti šoviniai, bet rusas paklausęs:

— Kur tu dabar rengies, piemuo?

— Juk reiks ir man su tėvu eiti, — atsakęs.

— Kol kas mums užteks vien tavo tėvo. Sėdėk namie, savo matkai padėk!

Taip ir palikęs neimtas ir nekratytas. Vakare jis atnešiąs ir šautuvą su šoviniais, žinąs kur paslėptas.

— Tu dabar turi būti mūsų vadas, — pasakė.

— Gerai, Viktorai! — atsakiau jam. — Tiktai turėsi manęs klausyti. Pirmas įsakymas, — imk tą revolverį.

Vaikino akys sušvito, kad galės turėti tėvo ginklą. Vistiek, pagalvojęs, mėgino įkalbinėti.

— Ginklas tau būtinai reikalingas. Juk nebegalime taip sėdėti, kai mūsų žmones vieną po kito renka.

— Ir nesėdėsime! Nuo ateinančios nakties nei tu, nei aš, nei kiti iš mūsų būrio nebenakvosime namie. Nežinome, kuris iš suimtųjų per kankinimus išduos. Prieš temstant tu ir kiti bus čia, o tada visi eisime nakvynės ieškoti. Niekas nežinos vietos iš anksto. Čia bus tai pasakyta. Ginklai bus reikalingi, bet dėl manęs nesirūpink, turiu tam kartui. O tu garbingai valdyk tėvo palikimą.

— Ačiū labai, — bepasakė vaikinas.

Mudu su broliu turėjome vieną parabelį ir vieną seną amerikonišką, su voliuku, savo darbo šoviniais, bet kirto gerai. Šautuvu apginklavome ketvirtą draugą — kareivį atsarginį — ir taip tą kovo mėnesio naktį galėjome išeiti pirmą kartą už įstatymų, tikrumoje už teroro, ruskinio rėžimo, ribos.

Saugodamiesi mažai pažįstamų, mėtydami pėdsakus, leidome laiką, pilną įtemptos atmosferos, laukdami didžiojo sprogimo vakaruose. Turėjome keletą smulkių nuotykių su milicininkais ir jų pataikūnais, bet laimingai perleidome birželio išvežimą, kada vistiek netekome keletos neaktyvių, tik mums prijaučiančių žmonių: Simučio, Butkaus, Maskolenkos iš Kaunatavo — labiausiai širdį nudiegė išvežimas mokytojo Kaupo

likusios šeimos. Tik vėliau sužinojome, kad šeimą įdavė tos mokyklos sargas Knopkus, kad galėtų pasisavinti anksčiau išvežto Kaupo smulkų turtą, net vaikų drabužėlius. Jam laiku pasisekė išsinešdinti iš apylinkės.

Didysis sprogimas — karas — įvyko sekmadienį, birželio 22 dieną. Išgirdome jį gulėdami beržyne, matėme vokiečių lėktuvus ir galvotrūkčiais bėgančius bolševikus, o ketvirtadienį pirmieji vokiečių kariai sustojo Kaunatave trumpam poilsiui. Turėjome savo partizanuose Bronių Žymantą, repatrijavusį iš Vokietijos. Pradžioje, nors mūsų veikimais domėjosi, nepasitikėjome kol kartą jis niekeno neįsakytas pavogė rusų lauko radijo stotį. Matydami jo rimtą pasiryžimą kovoti, įgaliojome tartis su vokiečiais mūsų veikimo reikalu. Vokiečių dalinio vadas davė popierį, leidžiantį mums rinkti fronte paliktus ginklus ir organizuoti vietinę apsaugą.

Auksinės plunksnos reikia, kad aprašytum tą visuomenės nuotaiką, tą mūsų partizanų ūpą, kai buvo paskelbtas Lietuvos Laikinosios Vyriausybės atsišaukimas į tautą. Mūsų būrio štabas buvo užverstas dar labai gerais, rusų ir vokiečių kautynėse paliktais ginklais, net patranką parsivilkome į kiemą, o jau kulkosvaidžių turėjome visokių. Įsivedėme telefoną. Sutvarkėme raštinę. Būrys savo vyrų nebūtų sutalpines į kuopa — tiek jaunų entuziastų prisirinko. Po keletos savaičių iš Kauno kalėjimo grįžo ir mūsų garbės vadas Rumbutis, — jaunoji energija buvo jo vadovavimą paveržusi. Grįžo ir daugiau kalinių, net nuo Červenės šaudymo, kurie tuoj griebėsi veiklos karinėse ir ūkinėse srityse. Skubėjome atkurti Lietuvą, taip dar neseniai prarastą, tiek kraujo ir skausmo turėjusią iš priešų valios sugerti. Rūpėjo išvalyti apylinkes nuo besislapstančių rusų armijos liekanų, nuo vietinių rusų komunistų ir kitokio šlamšto. Sekėsi labai gražiai, net su nuotykiais.

Kartą gavome seniūno pranešimą, kad Užvėdarės kaime pastebėtas ginkluotų raudonarmiečių būrys. Viename kieme pavalgę ir išėję. Gyventojai valgio jiems negailėjo, tik bijojo, kad ko nepadarytų, — buvo atsitikimų, kad tokie kareiviai nušaudavo ūkininkus. Dešimt mūsų vyrų išėjome jų gaudyti. Kol buvo rasa, galėjome pėdsakais naudotis, bet saulei pakilus ir tie išnyko. Pravaikščiojome keletą kilometrų — vis nieko. Nutarėme išsiskirstyti ir grįžti namo.

Staiga išgirdau šūvį, antrą, trečią. Šokau bėgti į tą pusę. Pagaliau, po keletos minučių bėgimo, matau, — Viktoras, susistatęs šešis raudonuosius su pakeltom rankom ir komanduoja: "Smirno!" Šie stovi akis išvertę, dantys barška.

— Kur tu juos radai? — klausiu.

— Tiesiai už jų nugarų, krūme.

Atbėgo ir keletas kitų mūsiškių. Nusagstėme granatas, apčiupinėjome, nujuosėme šovinynus.

— Kur jūsų šautuvai? — klausiu suimtųjų.

— Ten, ant žemės, — parodė vienas, iš krūmų kyšančių vamzdžių eilę.

Ištaisytus jų šautuvus atidavėm dviem iš belaisvių nešti į štabą, kitus apkrovėme šoviniais ir granatomis — turėjo tiek municijos, kad vos patempė. Varomi vis klausinėja, ar juos šaudysime.

Viktoras atsakė jiems, automatišką šautuvą atkišęs:

— Jei mėginsite bėgti, tai nušausiu.

Paskiau jis papasakojo, kaip tuos vyrukus atrado. Eidamas namo, išgirdęs krūme sutraškėjimą, tai grįžtelėjęs atgal. Pastebėjęs šautuvo vamzdį, atkreiptą į

Pirmas iš kairės: Viktoras Rumbutis savo tėviškėje 1943 m. giminių ir draugų tarpe. Pirmas iš dešinės Lietuvių Dalinių karys vokiečių uniformoje su lietuviškais ženklais — tipinga tų laikų apranga.

jį iš krūmų. Nieko nelaukęs ir griuvęs ant žemės toj pačioj stovėtoj vietoj šaukdamas: "Stoj! Ruki vierch!" Tada šautuvai nukritę — bent šeši! — ir tiek pat ruskelių išlindę. Net prakaitas išmušęs, pamačius tiek daug prieš vieną. Iššaukęs pagelbą.

Štabe, kai papasakojom, ką Viktoras padarė, senis Rumbutis ranką jam paspaudė, sakydamas:

— Gerai, sūnau! Dabar matau, kad nesi visai ištižęs. Galėsi geru kareiviu paaugti.

Viktoras džiaugėsi tėvo žodžiu, stengėsi gauto įvertinimo nebeprarasti. Tėvas turi pamatyti, kad sūnus yra tikrai jo vertas!

Rusus pavaišinome, ko turėdami, — rijo kaip vilkai, matyt, seniai žmoniškai bevalgę. Paskiau, kitą dieną, tris pačius negražiausius perdavėme komendantūrai, o tris pasilikome sau, parodyti, kaip lietuviai su priešais elgiasi. Vienas jų buvo batsiuvis, padarė mums avalynes ir labai mus pamėgo, ypač Viktorą, kuris jiems ir stiklelį įpildavo ir nakvot nusivesdavo. Jau apsipratęs pasakė, kad tada, jei ne Viktoro automatinis šautuvas, būtų nepasidavę. Deja, jo vienas ginklas atstojęs jų šešis, tai bent kelių draugų mirtis buvus garantuota. Pagaliau, nežinoję kiek lietuvių su Viktoru buvę, gal ir daugiau su automatais. Sužinojome iš kur jie kilę: vienas buvo totoriukas, antras gudas, o trečias, pats gudriausias, ruskiukas, atrodo, komandyrius, nes visi slaptai jo klausydavo. Paimant laipsnių nebeturėjo. Visi trys taip prisirišo prie mūsų, net verkė bučiuodami, kai gavome įsakymą juos vokiečiams atiduoti. Tikriausiai, jie niekur tokios nelaisvės neberado ir ilgai tai atsiminė.

Po belaisvių suėmimo Viktorui pasitaikė kita proga pasireikšti. Kartą jis su kitais dviem vyrukais patruliavo įtartinoje vietoje ir netikėtai išbaidė žmogų iš krūmų. Jis buvo be marškinių, didelis ir toks bailus, kad nepaisydamas įspėjimo sustoti, leidosi bėgti kiek iškerta. Vyrukai paleido po keletą šūvių, o kai tas nestojo, ėmė šaudydami vytis. Pagaliau pasivijo už ko-

kio pusantro kilometro ir, paėmę ūkininko vežimą, parsivežė į štabą jau nebegyvą. Nustebome, pažinę Gricių iš Kaunatavo. Jis buvo geras prekybininkas, iš nieko pradėdamas, sugebėjęs Nepriklausomybės laikais sukurti nemažą savo prekybą, tvirtas ir gabus vyras, bet ir niekšas tokio pat laipsnio, — buvo įdavęs bolševikams savo kaimynus: Simutį, Butkų ir Maskolenką daugiau kaip prekybos, o ne politikos priešus, kurie tapo Rainiuose nukankinti.

Tuo laiku turėjome suėmę keletą vietinių rusų, įtartų savo bolševikiška veikla. Vedėme tardymą. Neprisidavė esą bolševikai, žegnojosi net neprašomi, verkė, nors mušti negavo. Baisiausį įspūdį jiems darė Griciaus lavonas, gulįs kniūbsčias už būstinės lango, žolėje. Kliudytas net keturis kartus: vienoje rankoje buvo dvi skylės, šlaunyje viena ir nugaroje lemiamoji.

Senis Rumbutis rodė jį barzdyloms ir klausė:

— Ar norite šalia jo gulėti?

— Ne, ne, ponuli!

— Dabar matau, kad esate dori žmonės, savo draugų ir vadų atsižadate. Komunizmas jus už tai tikrai pakartų.

— Taip, taip ponuli!

— Imkite kastuvus ir iškaskite jam duobę, kur zakrastijonas parodys. Gerai?

— Gerai, labai gerai, ponuli!

— Palaidoję ateikite atsiimti dokumentų ir kad daugiau mums nereiktų susitikti. Suprantate?

— Ačiū, ponuli!

Ir šoko visi prie darbo, kad patarnautų tam, su kuriuo dar taip neseniai buvo prieš "žmuidiagus" planavę.

Vokiečiai panaikino Lietuvos Laikinąją Vyriausybę, kraštą įjungė į bendrą okupuotų kraštų tvarką. Mūsų ūpas krito. Keletas vyrų buvo išėję į policiją, iš ten Žymantas pateko į rytus ir žuvo. Rumbutis ir mes negalėjome atsitraukti nuo ginklų, vis laikėmės savo vietoje.

Kartą atvažiavo SS kapitonas su keleta vyrų, matyt, kažkieno buvo skųsta, kad lietuviai savavališkai veikia. Rumbutis tuo laiku kalbėjo telefonu.

Lietuviai kariai kovose su bolševikų gaujomis Rytų Lietuvoje 1943-4 metais. (Apsaugoti liuksius už geležinės uždangos karių veidai pridengti).

— Kas yra jūsų vadas? — kapitonas trumpai užklausė.

— Aš, — atsakė tas, su dideliu pistoletu prie šono, su šauliška kepure, sauso veido, aštrių akių vyras.

Vokietis apžvelgė aplink, — visi mūsų vyrai vienas kito verti, panašūs į savo vadą, lyg tarp kitko čiupinėja apie revolverius ir žiūri į svečius. Kas žino su kuo ir ką tas vadas telefonu bus kalbėjęs.

— Žinote, kad jūs čia negalite būti?

— Taip, kapitone! Žinome ir esame. Kol jūsų policijos čia nėra, mes negalime palikti tos surinktos municijos ir žmonių be apsaugos.

— Gerai, — atsakė vokietis,—aš raportuosiu komendantui, kad jus pakeistų policija.

— Lauksime įsakymo, kapitone, — atsakė Rumbutis.

Vokiečiai norėjo pasiimti vokiškų ginklų, kurių buvo pas mus. Atidavėme. Rumbutis pasiūlė ir tą patranką nuo kiemo, šiaip sau, dėl juoko, bet vokiečiai nuo tos dovanos mandagiai atsisakė.

Supratome, kad pats laikas pasitraukti, kol nenuginklavo. Jautėme, kad ginklai, taip lengvai mums patekę, dar bus Lietuvai reikalingi, nežiūrint kaip karas baigtųsi, todėl suskubome slėpti. Valdžiai atidavėme tik pačius prasčiausius, sau pasilikdami tiek, kad galėjome apginkluoti pilną kuopą. Taip likvidavę savo ginkluotą pajėgą, sudėjome šiek tiek pinigų Viktorui, tam šauniausiam savo jaunuoliui ir su tuo kukliu kraičiu pasiuntėm į Telšių amatų mokyklą, kad pasiruoštų gyvenimui. Ten jis mokėsi gerai, gavo valdžios pašalpą, tačiau, užėjęs vokiečių mobilizacijos pavojus, privertė gražų planą panaikinti. Viktoras vėl grįžo į tėviškę, kur buvo saugiau.

Nuo 1941 metų pabaigos, apie porą metų buvo mūsų krašte pusėtinai ramu, bet jau 1944 metais teko vėl savo ginklus pasiimti — perdaug banditų priviso rusų frontui artėjant. Vokiečiai gaudė jaunimą, raudonieji partizanai šaudė, tai tikram lietuviui patrijotui nebuvo kur dingti. Vėl su revolveriais ir granatomis teko gulti ir keltis.

Viktoras su keletu draugų išvyko į Alsėdžius, į didesnį "vanagų" junginį, kur sutiko, dabar žuvusį, generolą Pečiulionį ir stebėjosi, kad jis labai į jo tėvą buvęs panašus — paprastas ūkininkas ir tiek! Viktoras stovėjęs su draugais sargyboje, kai atėjęs toks dėdukas, senais batais, trumpais kailinukais, kažkokią zuikinę kepurę užsidėjęs.

Prie stovyklos jį sulaikė.

— Dėde, o kur pats dabar mauni?

— Aš noriu pas jūsų vadą, — pasakęs trumpai.

— Palauk, tamsta jau persenas partizanu būti!

— Tau persenas, vadui — pats gerasis. Vesk mane tuojau pas jį, supranti!

Jie tuojau ir nulydėję, kur reikalavęs.

Po pusvalandžio vadas išėję su dėduku, sukomandavęs "ramiai!" ir pasakęs, kad nuo šiol generolas perimąs vyriausią dalinio vadovybę.

Visi taip nustebę, net šautuvai slystelėję, žado netekę — tai bent "dėdukas", pagalvoję. Kas jį matę ir girdėję jo žodžius, negalėję abejoti, kad nugalės. — tas pilkas generolas buvęs toks savas ir pasitikėjimo pilnas.

Neilgai trukus "vanagai" susipliekę su vokiečių rudmarškiniais, atėmę iš jų daug suplėšto žmonių turto, na, ir šio to kariško. Deja, rusų frontui sustojus už Ventos, reikėję "vanagams" pasisklaidyti mažesniais, plačiau krašte išsidėstytais daliniais. Mūsų vyrukai grįžo į savo apylinkes, susijungė su apylinkių būriais, Biržuvėnuose sudarėme stiproką junginį.

Ten besant, atvyko vokiečių šarvuočių divizija, nu-

Aviacijos Vyr. Leitenantui

ALGIMANTUI NAVIKĖNUI

žuvus, tėvus p. p. Eleną ir Juozą Navikėnus ir artimuosius jų gilaus skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučia

Marina ir Zigmas Raulinaičiai

Veter. Daktarui, ats. majorui

LEOPOLDUI BUIVIDUI

netikėtai mirus, Jo žmonai, sūnui ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia buvę ginklo draugai

New Yorko Ramovėnai.

Kovo 20 d. mirus mūsų skaitytojui

VINCUI ŠČIUKAI,

gyv. 52 Smalley St. New Britain, Conn., Jo žmoną ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

KARYS

P. p. Eleną ir Juozą Navikėnus su šeima, jų sūnui aviacijos Vyr. Leitenantui

ALGIMANTUI NAVIKĖNUI

žuvus, nuoširdžiai užjaučia

Sofija ir Izidorius Kraunaičiai

Žuvus aviac. Vyr. Leitenantui

ALGIMANTUI NAVIKĖNUI

jo tėvams, p. p. Elenai ir Juozui Navikėnams gilią užuojautą reiškia

Leonas Bileris

Buvusiam ginklo draugui ats. majorui

CEZARIUI MODESTAVIČIUI

mirus, Jo artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

New Yorko Ramovėnai.

Ramovėną ats. Kpt.

KRISTOPĄ VEC—ŽEMELĮ

liūdintį dėl Jo žmonos Idos mirties giliai užjaučia

New Jersey Skyriaus Ramovėnai

dardėjo prie Ventos ties Kuršėnais, o pas mus pasiliko jų štabas. Senis Rumbutis su keletu kitų vyrų pasišovė vokiečiams parodyti vieno dvaro vietovę, kur turėjo būti rusų štabas. Naktį Rumbutis grįžo su praskelta galva, vienas mūsų vyras buvo irgi sužeistas, keli vokiečiai sunkiai, kurių du tuojau mirė ir vienas tankas tapo parvilktas. Rusų štabas buvo sunaikintas. Vokiečiai už talką mus aprūpino municija, leido naudotis jų sanitarija ir virtuve. Gaila, neilgai taip buvo, nes vokiečiai rusų nebemušo ir mūsų nepriklausomybės viltys darėsi vis liūdnesnės.

Prasidėjus spalio mėnesio rusų puolimui, frontas staigiai pajudėjo mūsų kryptimi, vokiečiai bėgo, mūsų ryšiai su jais ir su savo vadovybe nutrūko, tai skubiai traukėmės į Prūsų pasienį, kad susitelktumėm. Važiavome arkliais pro Luokę, Žarėnus, Plungę, kur susitikome desperatiškus sumuštų ties Seda žemaičių pulkų kareivius. Jie pasakojo daug baisių dalykų apie tas kautynes, kaltino vokiečių pakrikimą ir savo vadų neapdairumą. Drauge su tais kareiviais, tiesioginės rusų ugnies spaudžiami, atsiradome Prūsuose ir po bombardavimo pakrikome. Viktoras su keliais draugais dingo tuoj už Nemuno, jo tėvo visai nematėme. Vėliau sužinojau, kad jie pateko į Dresdeną, buvo prievarta įjungti į vokiečių kariuomenę, dalyvavo kautynėse, keletas žuvo, kiti gyvena laisvajame pasaulyje. Žinoma, kad Kostas Rumbutis yra žuvęs Vokietijoje anksčiau už sūnų. Viktoras išliko gyvas iki 1945 metų balandžio 9 d. Apie jo mirtį draugai kadaise pasakojo, kad tą dieną visi tarėsi eiti į kalnus pasivaikščioti. Viktoras atsisakęs:

— Atleiskit, vyrai, bet aš baisiai neturiu ūpo, — kalbėjęs. — Aš palauksiu jūsų, kol pasivaikščiosit. Nerūpinkitės manimi.

Pasiėmęs armoniką ir ėmęs groti, apstotas kitų kareivių, nenorėjusių pasivaikščioti.

Draugams kalnuose esant, virš jų praskridęs lėktuvas, paskiau pasigirdęs sprogimas. Grįžę namo, iš barako radę tik šipulius, šešiolika kareivių, keletas tarp jų lietuvių, buvę užmušti, o Viktoro beveik nelikę ko palaidoti. Taip tai tas jaunas karys, partizanas, savanorio sūnus baigė savo trumpą, 23-jų metų gyvenimą, garbingai užskleisdamas paskutinį lapą. Jo nuoširdus kario garbės pajautimas, besąlyginė ištikimybė tėvo tradicijai ir savo žemei, lai būna pavyzdžiu jaunajai lietuvių kartai. Karžygiai, ilsėkitės ramybėje!

POSMAI APIE NERIMĄ

Partizanas Žilvinas

ŠAUKSMAS TYLOJE

Šlamėkite, uosiai žaliūkai,
Sustoję sode iš šalių!
Nuo sielvarto lūpos sutrūko,
Ir žodžio ištart negaliu . . .

Šunelis prieš mėnesį nykų
Užkaukia — graudyn, vis graudyn,
Bet niekas negirdi: sunyko
Bekraujė žmonijos širdis . . .

Sutarška laukuos automatai,
Šaltai prasišiepia mirtis.
Tik aklas pasaulis nemato
Ir niekad, gal būt, nematys . . .

Vis taip jau kas naktį, naktužę,
Žmoneliai — retyn, vis retyn.
Sudunda kažkur ir nuūžia
Vagonų langai užkalti . . .

Šlamėkite, uosiai žaliūkai,
Sustoję sode iš šalių!
Nuo sielvarto lūpos sutrūko
Ir žodžio ištart negaliu.

Vytautas Tarvainis

MARIŲ LAIVAI

Liūlia, liūlia laivai ant maružių,
baltos burės žuvėdromis plazda —
tau dainų ir gintarų merguže
laimę suaudžiau į raštą.

Iš šilkinio pamario smėlio
meilės laišką baltutį sudėjau —
žydrų vakaro dainų vainikėlį
sidabro putelėn įvėriau.

Liūlia, liūlia laivai ant maružių
su daina, su gintarų karoliais —
melsvos bangos į krantą sudužo,
melsvos bangos laimužę sugriovė.

Vincas Jonikas

ŽEMĖS ŽODŽIAI

Nesapnavau, o žemė taip šnekėjo, —
Šitaip giedojo tėvynės ąžuolai:
Tikėk varge, kuo laimėj netikėjai
Ir kuo gimei, tuo mirti privalai!

Artojo dirvoj rugys augina rugį,
Iš avižos subręsta aviža, —
Tiktai vikšrelis pasikeičia į drugį,
Deja — diena jo amžiaus taip maža . . .

Nesapnavau, o dar pasiklausyki, —
Senolių kaulai milžinkapiuos prabils:
Tikėk, nežūk dar žygių neatlikęs
Ir giminė žygiuoti vėl pakils!

Alė Rūta

TOLIMASIS LIETUS

Lyja lietus. Tylu ir liūdna.
Taip ir anuomet lijo . . .
Bet mūsų ten vasarų liūtys
Kvepėdavo lelijom.

Primirkus žemė vaisiais dvelkė,
Žiedai darželiuos prausės;
Kaip veidrodis spindėjo pelkės
Su atšvaistais gražiausiais.

Debesys plyšdavo ir skirstės,
Užu klojimo plaukė;
Mergaitė girgždė medžio svirtį
Dainuodama vienplaukė.

Dabar tenai ašarom lyja.
Ir debesys juodžiausi . . .
Žydi pavasariais lelijos
Be noro ir be džiaugsmo.

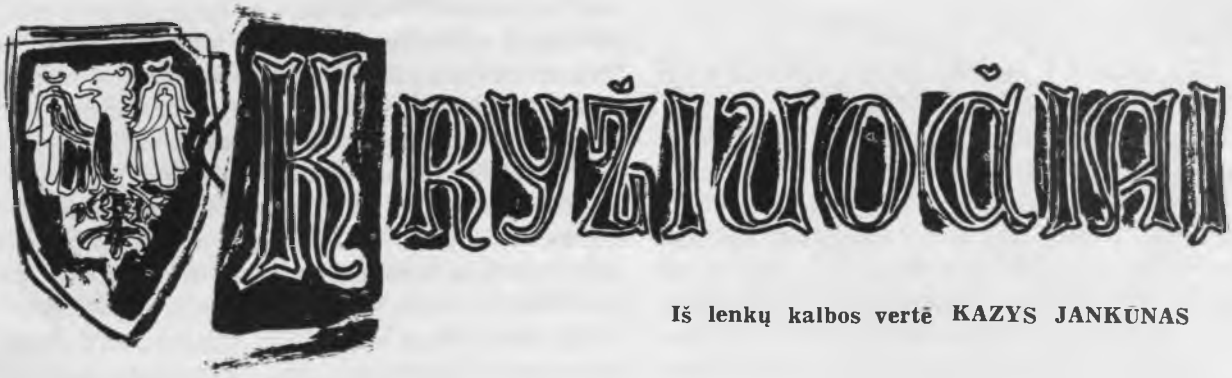

Iš lenkų kalbos vertė KAZYS JANKŪNAS

HENRIKAS SIENKIEVIČIUS

SANTRAUKA IŠ PRAĖJUSIŲ NUMERIŲ:

Mackai su Zbyška bekeliaujant į Krokuvą pakeliui teko susitikti kunigaikštienę Oną Danutę, Kęstučio dukrą. Jos dvariškių tarpe buvo jauna mergelė Danutė. Zbyškai iš pirmo žvilgsnio Danutę pamilus, kunigaikštienė prisaikdino jį jos riteriu. Mackai gi rūpėjo tėviškės Bogdanieco atstatymas, todėl jis mėgino prikalbėti Zbyšką vykti su Vytautu į žygį prieš totorius ir įsigyti tėviškės ūkiui reikalingų vergų — belaisvių. Tačiau Zbyška pasirengęs keršyti už Danutės motinos mirtį nori vykti pas jos tėvą, kad dalyvautų žygyje prieš kryžiuočius ir laimėtų Danutei tris plunksnas nuo vokiečio šalmo.

Prisidėję prie kunig. Onos Danutės palydovų, jie kartu užsuko į Tyneco vienuolyną pamaldoms. Pusryčių metu Zbyška susidomėjęs klausėsi kunigaikštienės ir vienuolyno viršininko pasikalbėjimo apie politiką, nes tikėjosi išgirsiąs žinių apie greitai kilsiantį karą su kryžiuočiais. Vienuolyno viršininkas, tarp kitko, pasakė, kad Krokuvon, karaliaus Jogailos įpėdinio gimimo šventei vyksta ir ordino pasiuntinys komturas Lichtenšteinas. Kunigaikštienė tai išgirdusi pradėjo skųstis:

—o—

— Žmonės pasakoja, — ir, Dieve, duok, kad tai būtų teisybė, — jog netrukus būsiąs didelis karas, kuriame iš vienos pusės būsianti Lenkija su visais savo kaimynais, o iš kitos — visi vokiečiai ir Ordinas. Atrodo, kad apie šį karą kažkokia šventoji pranašavusi . . .

— Brigita, — pertraukė mokytas vienuolyno viršininkas, — prieš aštuonerius metus ji buvo paskelbta šventąja. Pamaldusis Petras iš Alvastros ir Motiejus iš Linkoepingo jos pranašystes užrašė. Jose kalbama ir apie įvyksiantį didelį karą.

— Nesitverdamas džiaugsmu, Zbyška neiškentė nepaklausęs:

— Ar greit turi būti?

Bet vienuolyno viršininkas ar nenugirdo ar tik apsimetė negirdėjęs tokio klausimo.

— Jaunieji riteriai džiaugiasi šituo būsimuoju karu, bet vyresnieji ir atsargesnieji taip kalba: "Ne vokiečių, — sako, — bijomės, nors jie ir drąsūs ir išdidūs, ne jų kardų ir iečių, bet tik, — sako, — kryžiuočių relikvijų, nes prieš jąsias žmonės yra bejėgiai."

Šičia Ona Danutė su baime pažvelgė į vienuolyno viršininką ir pridūrė tylesniu balsu:

— Tur būt tiesa, kad jie turi Šventojo Kryžiaus medžio — kaip gi prieš juos kariausi?

— Atsiuntė jiems prancūzų karalius, — atsakė vienuolyno viršininkas.

Sekė valandėlė tylos. Paskui pradėjo Mikalojus iš Ilgamiškio, žmogus daug kur buvęs ir matęs.

— Buvau kryžiuočių nelaisvėje,—tarė,—ir mačiau, kaip Šventojo Kryžiaus liekanos buvo nešamos. Bet ir be to Olivos vienuolyne yra laikomos ir kitos neįkainojamos relikvijos, be kurių kryžiuočiai nebūtų išaugę iki tokios galybės.

— Tai išgirdę benediktinai pasuko galvas į kalbančiojo pusę ir pradėjo primygtinai klausinėti:

— Sakykite, kas per relikvijos?

— Ogi Švenčiausios Panelės apsiausto skiautelė, — atsakė Mikalojus, — ir Marijos Magdalenos krūminis dantis ir viršūnėlės degančio krūmo, iš kurio Dievas Tėvas Mozei buvo pasirodęs, ir Šv. Liberijaus ranka ir daugybė kitų šventųjų

Pavasarėjant Hudsono pakrantėse
V. Maželio nuotr.

kaulų, kuriems suskaičiuoti rankų ir kojų pirštų nepakaktų.

— Kaip gi prieš juos kariauti? — pakartojo atsidusdama kunigaikštienė.

O vienuolyno viršininkas suraukė savo iškilią kaktą, valandėlei nutilo ir vėliau taip atsakė:

— Sunku prieš juos kariauti ir dėl to, kad jie vienuoliai ir kryžių ant savo apsiaustų nešioja. Bet jei jie jau perpildė nuodėmių saiką, tai ir relikvijoms gali pasidaryti šlykštu pas juos toliau gyventi, o tada jos ne tik kad neteiks kryžiuočiams stiprybės, bet juos nusilpnins, kad į doresnes rankas patektų. Tegu Dievas apsaugo krikščionišką kraują, bet reikia žinoti, kad ir mūsų valstybėje yra relikvijų, kurios padės ir mums kariauti. Nes Šv. Brigitos pranašystėje sakoma: "Įkurdinau juos kaip darbščiąsias biteles krikščioniškųjų žemių pakrašty, bet jie sukilo prieš mane. Jie nesirūpina sielomis ir nepagaili kūnų tų žmonių, kurie iš klaidų grįžo į katalikų tikėjimą ir į mane. Ir padarė iš jų belaisvius, ir nemoko jų Dievo įsakymų, ir neleisdami jų prie šventųjų sakramentų, pasmerkia juos dar didesnėms pragaro kančioms, kaip kad pagonys verti būtų. Ir sukelia jie karus savo gobšumui patenkinti. Todėl ateit laikas, kada jų dantys bus sutrupinti ir dešinės jų rankos nukirsdintos, o dešinės kojos pasidarys raišos, kad pažintų nuodėmes savo."

— Taip, Dieve, duok! — sušuko Zbyška.

Kiti riteriai ir vienuoliai taip pat buvo pagauti pranašystės žodžių, o vienuolyno viršininkas, kreipdamasis į kunigaikštienę, tarė:

— Todėl pasitikėkite Dievo teisingumu, kunigaikštiene, nes greičiau jųjų dienos yra suskaitytos, kaip jūsų. O dabar nužeminta širdimi priimkite šitą štai dėžutę, kurioje yra vieno mūsų globėjo, Šv. Ptolomejaus, kojos pirštas.

Kunigaikštienė ištiesė drebančią ranką, priklaupusi priėmė dėžutę ir prispaudė ją prie lūpų. Kunigaikštienės džiaugsmas apkrėtė ir visus dvariškius, nes ne vienas neabejojo, kad iš šitos dovanos pasklis palaima ir gerovė, ne tik čia esantiems, bet ir visai karalijai. Zbyška jautėsi patenkintas, nes jam atrodė, kad karas turįs prasidėti tuoj po Krokuvos iškilmių.

IV.

Buvo jau gerokai po pusiaudienio, kai kunigaikštienė kartu su palydovais pajudėjo iš vaišingojo Tyneco į Krokuvą. Tų laikų riteriai, artėdami prie didesnių miestų ar pilių ir norėdami aplankyti žymesniuosius asmenis, dažnai rengdavosi kautynių apranga. Tačiau pagal tų laikų paprotį, peržengus pilies vartus, šarvai būdavo nusiimami. Dažnai net pats pilies šeimininkas, sutikęs svečius, taip į juos prabildavo: "Nusiimkite šarvus, garbingas bajore, nes atvykote pas bičiulį." Bet vis dėlto pasirodyti šarvuotam pilies šeimininkui buvo laikoma garbės reikalu. Todėl pagal paprotį ir Macka ir Zbyška užsidėjo šarvus ir iš fryzų riterių laimėtas liemenes — šviesias ir žėrinčias, pakraščiais auksinėmis juostelėmis apvedžiotas. Daug pasaulio apkeliavęs ir daug riterių matęs, Mikalojus iš Ilgamiškio, tuojau suprato, kad šitie šarvai buvo garsiausių pasaulyje Milano šarvininkų darbo ir kad juos galėjo turėti tik turtingiausieji riteriai. Jis sprendė, kad anie fryzų riteriai turėjo būti žymūs žmonės, ir dėl to su dar didesne pagarba pradėjo vertinti Macką ir Zbyšką. Tačiau jų šalmai, nors ir nepaskutiniai, nebuvo tokie puošnūs. Stambūs ir gražiai pabalnoti eržilai kėlė dvariškių tarpe susidomėjimą ir pavydą. Ir Macka ir Zbyška, sėdėdami nežmoniškai aukštuose balnuose, iš viršaus dairėsi į dvariškius. Kiekvienas jų rankoje laikė ilgą ietį, prie šono turėjo prisijuosę kardus ir prie balno—kirvius. Dėl patogumo savo skydus buvo atidavę vežti vežimuose, bet ir be jų jie abu atrodė taip, lyg būtų žygiavę į karą, o ne į miestą.

Jie abu jojo arti prie karietos, kurios užpakalinėje sėdynėje sėdėjo kunigaikštienė ir Danutė, o priekinėje viena dvaro dama, Kristino iš Šermukšninės našlė, ir senasis Mikalojus iš Ilgamiškio. Danutė dažnai žvalgėsi į šarvuotus riterius, o kunigaikštienė dažnai kilnodavo prie lūpų dėžutę su šv. Ptolomėjaus relikvijomis.

— Taip norėčiau pamatyti, kaip šventieji kaulai atrodo, — tarė pagaliau, — tačiau pati nedrįstu atidaryti, kad neįžeisčiau Šventojo. Tegu vyskupas Krokuvoje ją atidaro.

O visada labai atsargus Mikalojus iš Ilgamiškio atsakė:

— Et, geriau neišleisti jų iš savo rankų, nes relikvijos yra labai viliojantis daiktas.

— Gal ir teisingai kalbate, — valandėlę patylėjusi tarė kunigaikštienė, — nes jau seniai nesu gavusi tokios dovanos, kuri man būtų suteikusi tiek daug paguodos ir ramybės prieš kryžiuočių relikvijas.

— Protingai ir teisingai kalbėjo vienuolyno viršininkas, — atsiliepė Macka. — Turėjo kryžiuočiai ir prie Vilniaus įvairių relikvijų, juo labiau, nes norėjo savo svečius įtikinti, kad su pagonimis kariauja. O ir kas? Mūsų žmonės pamatė,

kad, pasispiaudžius į rankas ir švystelėjus kirviu iš peties, ir šalmas ir jo galva krenta. Šventieji padeda, — nuodėmė būtų kitaip kalbėti, — bet tik teisingiesiems, kurie iš paklusnumo Dievo vardu į kovą traukia. Todėl ir galvoju, maloningoji kunigaikštiene, kad, prasidėjus dideliam karui, nors ir visi vokiečiai kryžiuočiams padėtų, sumušime juosius, nes mūsų yra daugiau ir Viešpats Jėzus galingesnę jėgą mūsų kūnams suteikė. O dėl relikvijų — argi mūsų šv. Kryžiaus vienuolyne jau nebūtų nė gabalėlio šv. Kryžiaus medžio?

— Teisybė, kaip Dievą myliu, — atsakė kunigaikštienė. Bet mūsosios relikvijos ir pasiliks vienuolyne, o kryžiuočiai savąsias kartu gabenasi.

— Dievo malonei nuostolis nieko nereiškia, — atsakė Mikalojus.

Šitie žodžiai galutinai nuramino kunigaikštienę, kuri tuojau nukreipė kalbą į Tynecą ir jo didingumą. Stebino mozūrus ne tik vienuolyno turtingumas, bet ir viso krašto, per kurį jie dabar keliavo, turtai ir grožis. Aplinkui tankiai gulo kaimai su vaismedžių sodais, liepų gojai su gandrų lizdais liepų viršūnėse, apačioje lyg prisodinti aviliai šiaudų stogeliais. Pakeliui traukėsi įvairių javų laukai. Kartkartėmis vėjas nubanguodavo dar nepribrendusiomis javų varpomis, kurių tarpe lyg žvaigždės danguje pasirodydavo melsvos rugiagėlės ir raudonosios laukų aguonos. Tolumoje už laukų kai kur juodavo ąžuolų ir alksnių miškai, besimaudydami saulės šviesoje, o kitur — drėgnos pievos su galvijų bandomis ir skraidančiomis pempėmis. Galima buvo spėti, kad šiose vietose gyveno darbštūs ir žemę mylį žmonės. Kiek tik akis užmatė, kraštas atrodė ne tik pienu ir medumi plaukiąs, bet kad ir jo žmonės yra ramūs ir laimingi.

— Kazimierinė, karaliaus ūkis, — pasakė kunigaikštienė.

— Ir Dievas gali juoktis į tokią žemę žiūrėdamas, — atsakė Mikalojus. Dievo palaima plevena viršum šitos žemės, tačiau, atrodo, turėtų būti čia kiek kitaip, kai pradeda varpai skambėti. Tada čia niekur negali rasti tokios vietos, kur varpų balsas tavęs nepasiektų! Todėl ir piktosios dvasios čia nesilaiko ir bėga net į Vengrijos pasienį, kad ten kurčiuosiuose miškuose pasislėpti galėtų.

— Todėl man ir nuostabu, — pasakė Kristino iš Šermukšninės našlė, — kad Valgiris Žavingasis, apie kurį vienuoliai pasakojo, galėtų pasirodyti Tynece, kur varpai septynis kartus per dieną skambina.

Riteris ir jo dama viduramžiais.

— Šita pastaba suneramino Mikalojų, kuris tik valandėlę pagalvojęs atsiliepė:

— Pirmiausia, Dievo sprendimai yra nenusakomi, o antra, neužmirškite, kad jis kiekvienam pasirodymui atskirą leidimą gauna.

— Tebūnie, kaip kam patinka, tačiau aš džiaugiuosi, kad nenakvojame vienuolyne. Mirčiau iš baimės, jei man toks pragaro milžinas pasirodytų.

— Nemanau, nes pasakoja, kad jis ypač gražus esąs.

— Nors ir gražiausias būtų, nenorėčiau, kad jis mane bučiuotų siera dvokiančiomis lūpomis.

— O iš kur žinote, kad jis norėtų jus tuojau pabučiuoti?

Į tuos žodžius kunigaikštienė, o su ja ir Mikalojus ir abu riteriai smagiai nusijuokė. Pagal kitus, nesuprasdama dėl ko, juokėsi ir Danutė, o kunigaikštienės dama, atsukusi supykusį veidą į Mikalojų, tarė:

— Mieliau norėčiau, kad jis bučiuotų, o ne tamsta.

— Ei, nešaukite vilko iš miško, — linksmai atsiliepė mozūras, — nes dažnai keliu tarp Krokuvos ir Tyneco keliauja vilkolakiai, o ypač pavakariais. Dar gali išgirsti, ką kalbate, ir prisistatyti.

Tuo pat metu Macka, sėdėdamas aukščiau už kitus ir galėdamas toliau matyti, patraukė pavadžius ir tarė:

— Dėl Dievo meilės, kas ten? — Kažkoks milžinas iš už kalnelio priešais mus atjoja.

— Ir žodis tapo kūnu! — sušuko kunigaikštienė. Nepliaukškite niekų!

Bet Zbyška pasikėlė balne ir tarė:

— Kaip gyvas esu — milžinas! Tikrai Valgiris!

Vežėjas iš baimės staiga sustabdė arklius ir, nepaleisdamas iš rankų vadelių, pradėjo žegnotis, nes ir jis, sėdėdamas aukštai ant ožių, pamatė milžinišką raitelį.

Kunigaikštienė kiek pakilo ir vėl greit atsisėdo, o Danutė savo galvą paslėpė kunigaikštienės suknios klostėse. Raitieji dvariškiai, išgirdę nelabojo vardą, ratu susispietė apie kunigaikštienės karietą. Nors dar tebejuokaujančių vyrų akyse pasirodė baimės ženklai. Tik vienas Mikalojus iš Ilgamiškio atrodė nesijaudinąs ir, norėdamas nuraminti kunigaikštienę, tarė:

— Nebijokite, garbingoji ponia. Dar saulė nenusileido, o kad ir naktis būtų, šv. Ptolomėjus susitvarkys su Valgiriu.

Tuo metu nežinomasis raitelis, nusileidęs nuo ilgoko kalnagūbrio, sustabdė arklį ir nejudėdamas stovėjo. Besileidžiančios saulės spindulių nušviestas jis buvo aiškiai matomas — jo išvaizda savo dydžiu toli prašoko įprastą žmogų. Jie buvo dabar nuo raitelio ne toliau kaip per 300 žingsnių.

— Ko jis ten stovi? — paklausė vienas dvariškių.

—Dėl to, kad ir mes nejudam, — atsakė Macka.

— Žiūri į mus, lyg norėdamas kurį išsirinkti, — pastebėjo kitas dvariškis. — Jei žinočiau, kad žmogus, o ne nelabasis, tai prijočiau prie jo ir tvočiau kanklėmis per galvą.

Moterys jau visai išsigando ir pradėjo balsiai melstis, o Zbyška, norėdamas pademonstruoti savo drąsumą kunigaikštienei ir Danutei, tarė:

— O aš nujosiu, kas man tas Valgiris!

Danutė beveik su ašaromis pradėjo šaukti: "Zbyška! Zbyška!", tačiau jis pavarė arklį ir greitai nujojo, tikėdamasis ir tikrąjį Valgirį kiaurai ietimi persmeigti.

O Macka, sugebėdamas greitai spręsti, tarė:

— Atrodo milžinas, nes įkalniui stovi. Tikrai yra didelis ir stambus, bet tikras žmogus. Josiu ir aš, kad Zbyška su juo nepradėtų ginčytis.

Jodamas risčia, Zbyška galvojo, ar ietį reikia iš anksto paimti į dūrimo padėtį, ar gal geriau arčiau prijojus apsidairyti, kas ten per žmogus. Nutarė prijoti arčiau ir tuojau įsitikino, kad gerai padarė, nes artėjant nežinomasis pradėjo netekti savo neįprastos išvaizdos. Vyras buvo stambus ir sėdėjo ant didelio arklio, dar didesnio už Zbyškos eržilą. Buvo be ginklų, su aksomine, panašia į varpą kepure ant galvos ir baltu, drobiniu apsiaustu, iš po kurio kyšojo žalias apdaras. Stovėdamas įkalniui, galvą laikė iškeltą ir meldėsi. Ir arklį, atrodė, buvo sulaikęs tik tam, kad pabaigtų vakarines maldas.

— Koks iš jo Valgiris! — pagalvojo Zbyška.

Prijojo taip arti, kad galėjo ietimi pasiekti. Nepažįstamasis, pamatęs gražiai apsirengusį ir ginkluotą riterį, prielankiai nusišypsojo ir tarė:

— Garbė Jėzui Kristui!

— Per amžių amžius.

— Ar ten, žemai, tik ne Mozūrijos kunigaikštienė su savo palydovais?

— Taip.

— Tai iš Tyneco vykstate?

Bet į šį klausimą nesulaukė atsakymo, nes Zbyška buvo taip susigalvojęs, kad net ir klausimo nenugirdo. Valandėlei jis sustojo, kaip suakmenėjęs, savo akimis netikėdamas: netoliese nuo nepažįstamo žmogaus jis išvydo keliolika raitų kareivių, kuriems vadovavo žvilgančius šarvus

Šaunus riteris

užsidėjęs riteris, baltu vilnoniu apsiaustu su juodu kryžiumi ir plieniniu, povo plunksnų kuokšte papuoštu šalmu.

— Kryžiuotis! — sužnabždėjo Zbyška.

Tuo pat metu jis pagalvojo, kad jo maldos buvo išgirstos ir kad gailestingasis Dievas siunčia jam tokį pat vokietį, kokio jis buvo Tynece maldavęs. Jam atrodė, kad šita proga jis turįs pasinaudoti negaišdamas nei valandėlės. Todėl dar net ne atsigavęs iš nustebimo, pakilo balne, nuleido ietį iki arklio ausų ir, šaukdamas savo šeimos šūkį "Valio!" — pasileido, kiek tik arklys išnešė prieš kryžiuotį.

Kryžiuotis taip pat mąstydamas sulaikė arklį ir, nenuleisdamas ieties, laikomos jojimo padėtyje, žiūrėjo prieš save nesuprasdamas, ar iš tikrųjų jis yra puolamas.

— Nuleisk ietį! — sugriaudė Zbyška, spausdamas arklio šonus pentinais.

— Valio! Valio!

Juos abu skiriąs nuotolis pradėjo mažėti. Kryžiuotis, matydamas, kad yra puolamas, patraukė arklį ir atkišo ietį, tačiau tuo metu, kai Zbyškos ietis turėjo perverti jo krūtinę, kažin kieno stipri ranka staiga nulaužė jo ietį prie pat rankos kaip kokį sutrūnijusį pagalį ir vėliau ta pati ranka nutvėrė už jo arklio apinasrio tokia jėga, kad gyvulys visomis keturiomis kojomis sustojo, kaip įkastas.

— Ką darai, pasiutėli? — pasigirdo gilus, grasinantis balsas, pasiuntinį nori pulti ir karalių įžeisti!

Zbyška žvilgterėjo ir pažino tą patį milžinišką žmogų, kurį visi buvo Valgiriu palaikę.

— Leisk mane prieš vokietį! Kas esi? — šaukė, griebdamas ranka už kirvio koto.

— Šalin nuo kirvio! Šalin, dėl Dievo meilės, nes nuo arklio nuversiu! — dar labiau grasinančiu balsu sušuko nepažįstamasis. — Karaliaus didybę įžeidei ir būsi teisiamas.

Paskui, kreipdamasis į žmones, jojančius paskui kryžiuotį, suriko:

— Prie manęs!

Bet tuo metu prijojo susirūpinusiu ir nelaimingu veidu Macka. Jis aiškiai suprato, kad Zbyška puolė kaip pasiutęs ir kad šioji byla gali jam liūdnai baigtis, bet vis dėlto buvo pasiruošęs kautis. Visas nežinomojo riterio ir kryžiuočio palydovų būrys sudarė nedaugiau kaip penkiolika vyrų, iš dalies ginkluotų ietimis, iš dalies lankais. Tik du pilnai šarvuoti vyrai galėjo jiems rimtai priešintis ir tikėtis laimėjimo. Macka taip pat galvojo, kad, galbūt, būtų geriau prasiveržti per šituos žmones ir kur nors pasislėpti, kol visa audra praeis. Tačiau jo veidas susiraukė kaip alkano, pasiruošusio auką pulti vilko, ir jis, pavaręs savo žirgą tarp Zbyškos ir nepažįstamojo, pradėjo klausinėti, laikydamas ranka už kardo rankenos.

— Kas jūs per vieni? ir kokios jūsų teisės?

— Mano teisės? — atkirto nepažįstamasis, — mano karalius įsakė šiose vietose taikos žiūrėti, o mane vadino Povala iš Tačevo.

(Bus daugiau)

KARIO BIČIULIŲ DIDŽIULIS PIKNIKAS

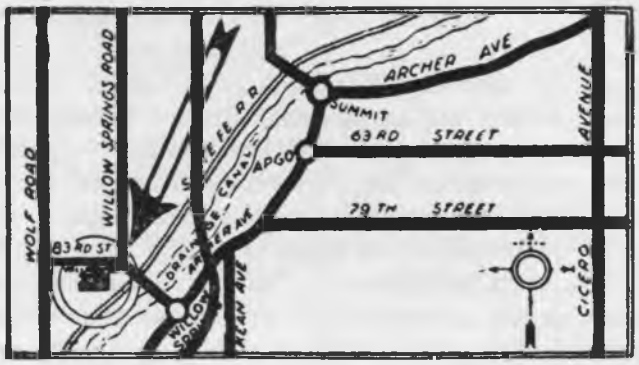

Įvyks WILLOW SPRINGS,

WEST PICNIC GROVE, ILL.

GEGUŽĖS 29 DIENĄ

— Rengia: —

L. S. RAMOVĖS CHICAGOS SKYRIUS

KARIAI ir jaunimas

LIETUVIŲ STUDENTŲ S-GOS RINKIMAMS ARTĖJANT

Liet. Stud. S-ga šiuo metu apjungia netoli 700 lietuviškos studentijos JAV. Tai gražus akademinio jaunimo būrys. Jos veikla apima platų darbo barą, iš kurių minėtini: anglų kalba leidžiamas biuletenis "Lituanus", kuris siuntinėjamas žymiausių pasaulio universitetų bibliotekom bei pavieniams asmenims. Biuletenis informuoja kitataučius apie Lietuvos bei lietuvių praeitį ir dabartį; rengiami suvažiavimai ir jų dalyvių vardu siunčiamos peticijos augštiems JAV pareigūnams; savo tarpe rengiamos studijų dienos lietuvybės išlaikymo problemomis; jaunoji inteligentijos karta palaikoma prie lietuviško kamieno. Tai tik dalis darbų, atliekamų šios S-gos ribose. Savaime suprantama, kad ši veikla yra labai reikšminga, ir todėl ji nusipelno rimto visuomenės dėmesio.

Šiems darbams koordinuoti S-gos nariai kiekvienais metais išsirenka centrinius organus, nuo kurių veiklos ir sugebėjimų daugiausia priklauso šios S-gos darbingumas ir atsiekti rezultatai. Šiuo metu kaip tik vyksta rinkimai. Kadangi tai yra svarbus momentas mūsų jaunimo gyvenime ir kadangi visuomenė šiais rinkimais rodo nemažo susidomėjimo, žemiau patiekiame kandidatuojančiųjų pavardes.

Į Centrinę Valdybą: (renkami 7) A. Avižienis, R. Babickas, Dg. Bartuškaitė, Dn. Bartuškaitė, A. Barzdukas, J. Bilėnas, A. Dundzila, L. Griškelytė, P. Joga, B. Juodelis, V. Kamantas, J. Karklys, V. Kleiza, R. Mieželis, K. Mikėnas, D. Prikockytė, L. Sabaliūnas, A. Sužiedėlis, V. Valaitis, D. Valančiūtė, V. Valatkaitis. Į Garbės Teismą: (renkami 3) J. Galminas, K. Keblinskas, A. Kerelis, R. Kezys, T. Naginionis, V. Pileika, L. Trečiokas, E. Vitkus, P. Zaranka. Į Revizijos Komisiją: (renkami 3) A. Bakaitis, I. Banaitytė, I. Čepėnaitė, R. Gaška, R. Kontrimas, A. Vedeckas, E. Vilkas.

Šie rinkimai yra įdomūs tuomi, kad pirmą kartą S-gos istorijoje studentai skautai išeina su savo kandidatų sąrašu. (Rinkiminiai S-gos nuostatai reikalauja sąrašinės sistemos). Kiti du sąrašai yra sudaryti ateitininkų ir Santaros. Reikia tikėti, kad studentai išsirinks darbingą ir pajėgią vadovybę, kuri S-gos veiklą dar labiau plės ir apjungs dar didesnį būrį mokslus einančio lietuviško jaunimo.

MŪSŲ ŠEIMOJE

Vyr. valt. Pr. Petraitis perėmė Clevelando Skautų Vietininkijos kpt. S. Dariaus laivo vado pareigas. Iki kovo 19 d. šias pareigas ėjo valt. E. Jarašūnas.

Čikagos studentai ateitininkai iš savo iždo paskyrė 200 dol. at-kų laikraščiui "Ateičiai" ir 15 dol. Altui.

Bostono Skautų Vietininkija, kaip išaugusi ir sustiprėjusi vienetų ir narių skaičiumi, pertvarkoma į Bostono Skautų Tuntą. Tuntininku paskirtas ps. A. Banavičius. Tuntui šiuo metu priklauso netoli 100 skautų. Mergaitės turi atskirą Vietininkiją.

A. Pupius, V. Steponavičius, A. Prekeris, A. Ratkelis ir D. Vebeliūnaitė — visi iš New Yorko — sudaro Liet. Stud. S-gos JAV-se Rinkiminę Komisiją.

New Yorko Skautų Vyčių Dr-vei vadovauja V. Gobužas. Dr-vės būrelių vadai yra V. Alksninis ir G. Surdėnas. Visi trys yra Korėjos karo veteranai. Didesnė pusė dr-vės narių taip pat yra veteranai.

VELYKŲ DŽIAUGSMAS

Rom. Kezys

Kokia prasminga šventė Velykos! Ir gamtos garbintojas, ir krikščionis, ir ateistas turi daug pagrindo džiaugtis, šios šventės sulaukęs. Štai triumfališkas Kristaus prisikėlimas, o su Jo prisikėlimu supinama visos gyvūnijos ir augmenijos iš miego prisikėlimas; Kristaus kapą pakeičia žydras dangus, taip, kaip mūsų planeta išneria iš žiemos ūkanų į pavasario grožybes; Kaip Kristus per Velykas sutriuškino mirtį, taip ir mes tikime, kad mirtis, apgaubus mūsų tėvų žemę, kris bejėgė, išmušus mūsų tėvynės prisikėlimo valandai. Ir kiekvienam individualiai Velykų varpai gali reikšti tai, ką jie reiškė Kristui, Goethės Faustui, ar ką jie reiškia dažnam iš mūsų — prisikėlimą iš nevilties, savo gyvenimo atnaujinimą, susitaikymą su savo artimaisiais, džiaugsmą ir viltį.

Tenelieka nei vieno iš mūsų, kuris šių Velykų proga nesuras savyje bent spindulėlio džiaugsmo ir juomi neapšvies savo draugus ir artimuosius, nes Velykos bus pilnai prasmingos tik tuomet, kai jas sutiksime su ramia sąžine ir džiaugsmo kupina siela.

Vyt. Kamantas, "Kario" atstovas Clevelande, ištarnavęs du metu JAV kariuomenėje, Vokietijoje, yra aktyviai įsijungęs į visuomeninę veiklą. Jis neseniai buvo paskirtas Clevelando skautų Vietininku.

Lietuvių Studentų Santara įvairiose vietovėse organizuoja paskaitas. Tokias paskaitas skaitė Čikagoje J. Šmulkštys, Bostone V. Biržiška ir dr. J. Girnius, New Yorke J. Audėnas ir St. Lušys.

Rytinio Atlanto pakraščio skautų vyčių sąskrydis yra šaukiamas balandžio 23—24 d. d. Waterburyje, Conn. Sąskrydžio tema — asmenybės ugdymas. Šia tema bus visa eilė paskaitų. Šio rajono vyčiams vadovauja ps. V. Pileika, Korėjos karo veteranas.

Akademinio Skautų Sąjūdžio sąskrydis įvyks Čikagoje gegužės 28—30 d. d. Šio Sąjūdžio Pirmininkė yra dr. M. Budrienė.

New Yorko ateitininkai balandžio 17 d. rengė savo šventę. Programoje bendra komunija, pusryčiai, iškilmingas posėdis ir vaidinimas su linksmąja dalimi.

A. Dundzila yra atsakomingasis redaktorius anglų kalba leidžiamo biuletenio "Lituanus". Šį biuletenį leidžia Liet. Stud. S-gos Užsienio Skyrius.

A. Avižienis yra pasižymėjęs nepaprastu pažangumu moksle. Jo pavardė yra įgraviruota į Illinois universiteto bronzos lentą.

Šv. Tomui Akviniečiui, intelektualų globėjui pagerbti, kovo 6, New Yorko atei-kai surengė minėjimą. Po Šv. Mišių ir bendros komunijos Apreiškimo par. salėje įvyko akademija, kurios metu Tėvas T. Žiūraitis, O. P., skaitė paskaitą iškeldamas Šv. Tomą Akvinietį kaip didžiausią Kat. Bažnyčios realistą ir kartu idealistą, sukūrusį integralinę filosofiją, kuria remiasi at-kų ideologija. Meninėje dalyje pianinu skambino A. Kepalaitė, dainavo L. Ralys, pianinu palydint M. Liuberskiui.

Rūta Žukaitė, stud. Ateitininkų S-gos užsienio skyriaus vedėja, dalyvavo Pax Romana konferencijoje, Ottawoje, Kanada.

Kovo 20 d. Čikagos Lituanicos skautų tuntas iškilmingai atšventė savo gyvavimo penkmetį. Šventėje dalyvavo keli šimtai skautų bei skaučių ir aukščiausia Lietuvos Skautų S-gos vadovybė: LSS Pirmijos Pirm. dr. V. Čepas, LSB Vyriausias Skautininkas Prof. Stp. Kairys, LS Seserijos Vyriausia Skautininkė C. Zailskienė, LSB dvasios vadas kun. J. Vaišnys, S. J., LSS Pirmijos narys v. s. Br. Kliorė, 3-jo JAV Rajono vadeiva sktn. S. Rudys ir kt. Iškilmingos sueigos metu buvo pašventinta Lituanicos tunto vėliava, kurią skautams padovanojo Liet. Inžinierių S-ga. Buvo išklausyta visa eilė kalbų ir sveikinimų: dr. P. Daudžvardžio, dr. St. Biežio, gen. Rėklaičio, J. Žadeikio ir kt.

A. Tyruolis

ŠV. JURGIUI

(Pagal anoniminio dail. paveikslą iš XV a.)

Sukaupęs Jėgą tvirtą, begalinę
Prieš aistrų geismą slibino ugningo,
Jauti, kaip jo aistra tave apninka
Ir kaip maldoj Tave mergaitė mini.

Gal būt, kad Tavo jėgą paskutinę
Jis ryja, jau kitoms jame pradingus,
Bet, tau šį kartą kautis pasirinkus,
Tave vilioja baisiosios imtynės.

Sutems diena, pavirs į naktį juodą,
Gal būt, kol tu pribaigsi šitą žvėrį
Ir jai ir jiems parneši džiūgią žinią.

Kol naktį iš tamsos jau išvaduotą,
Tu, pergalės skaisčia šviesa nužėręs,
Trenksmingai grįši — vytis pirmutinis.

V. Karečkaitė

ILGESYS

Saulutę nustelbė mėnulio ragas!
Lepi žvaigždutė atsivėrė!
Laukai mažutę naktį kaip kūdikėlį gerą
Rūkų skarose ant vejos padėjo
Ir žolynuos išmėtytus kvapus
Kaip žaisliukus surinko. Kaip bitės
Dūzgė vėjų sauja aplink mėnulį kvapų,
Kuris medaus lašais į žemę krito.

Kam pasikėlei, karalaiti, ir liepi man eiti?
Apglėbt ir pabučiuot nakties ramybę noriu!
Kad rožę be erškėčių skinti mėginu kam barti?
Kam klausti kur pasukti noriu: į praeitį ar dabartį?

Karinės žinios

JA VALSTYBĖSE

Vairuojamos raketos.

Vašingtone ir Londone ruošiant naujus karo biudžetus spaudoje pasirodė daug žinių apie raketas, jau vartojamas, esančias gamyboje ir bandomas.

Žemiau nuotraukoje parodytos JAV keturių tipų raketos:

NIKE — jau naudojama didelių miestų ginybai nuo prieš oro puolimų.

TERRIER — panašaus į NIKE tipo raketa įrengta svaidyti nuo laivų. Ji gali būti naudojama prieš lėktuvus ir žemės taikinius. Taiklumas geras prieš lėktuvus skrendančius žemiau kaip 50,000 pėdų. Veikimo atstumas truputį per trumpas. Vandenilio bomba numesta 50 mylių nuo taikinio gali paliesti dalinai ir taikinį.

BOMARC — panašaus tipo, tik siekia toliau negu minėtos. Aviacija jas dar tik bando.

REGULUS ir MATADOR kaip bepilotiniai bombonešiai išmetami specialiom katapultom nuo laivo ar specialios platformos žemėje, toliau varomos sprausminių motorų. Gali nešti atomines bombas.

Panašaus tipo tik mažesniems atstumams CORPORAL raketa jau yra kariuomenės rankose. Ji vairuojama elektroniniu taikikliu, labai taikli.

SPARROW — paleidžiama iš lėktuvo į lėktuvą, nutaikoma ir iššaunama automatiškai; jau gamyboje.

Paskutinis žodis priešlėktuvinių raketų klasėje yra FALCON (sakalas): sveria apie 100 svarų, aprūpinta elektroniniu taikikliu, pasigauna lėktuvą kad ir kaip jis bandytų išsisukinėti, kliudymas esąs užtikrintas. Nuotraukoj matyti: (1) pati FALCON raketa, (2) dūmų juosta rodanti raketos kelią persekiojant bandantį pabėgti lėktuvą ir (3) patį lėktuvo kliudymą.

Be minėtų mažesnių raketų jau yra bandomos trijų tipų tarpkontinentinės raketos: SNARK ir NAVAHO bepilotiniai bombonešiai, varomi sprausminių motorų. Ir ATLAS iššaunama raketa, jos greitis virš 8,000 mylių per val., 12—13 kartų didesnis už garso greitį. Lėkimo kryptį patikslinti jai lekiant negalima. Pirmom dviem bandoma įtaisyti vairuojamus įtaisus, kurie veiks pagal žvaigždes.

Šių raketų veikimo atstumas siekia 5,000 mylių. Taiklumas — skrendamo atstumo 0.2 nuošimčio. Taiklumo klaidą gali išlyginti nešamos atominės bombos sprogimo stiprumas. Į taiklumą įtakos turi žemėlapių tikslumas.

Nuo tokių raketų apsiginti yra tik vienas būdas: — sutrukdyti jų iššovimą.

Paprastai mažesnės raketos yra iššaunamos, o paskui varomos sprausminio motoro.

Priešlėktuvinė raketa
Sakalas — Falcon

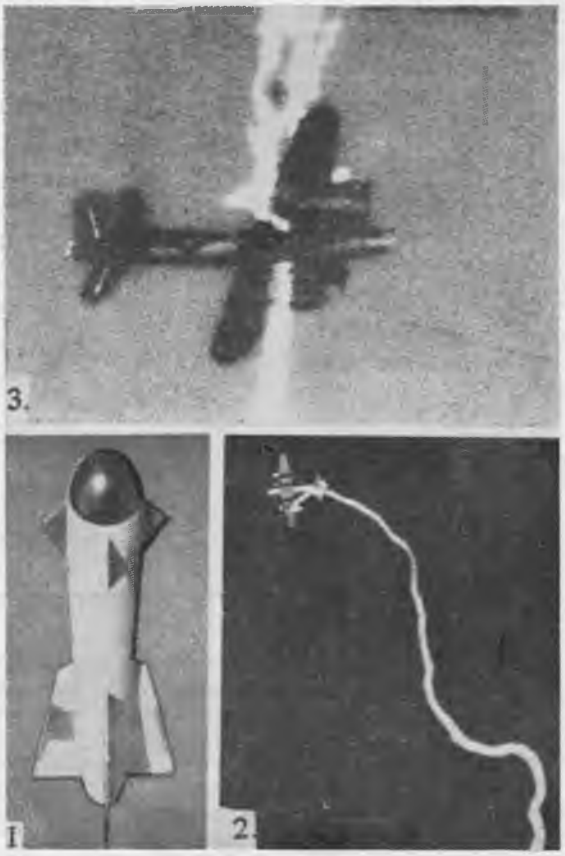

Vairavimo į taikinį yra keletas būdų:

1. Raketa seka mūsų radaro spindulį, kuris yra visą laiką nukreiptas į taikinį.

2. Raketa skrenda "namo" pasinaudodama pačiu taikiniu:

a. pasyviai: — raketa vedama link taikinio pagelba jo pačio skleidžiamų spindulių, kuriuos nutveria raketos taikomas įtaisas.

b. pusiau aktyviai — kada nepasitikima taikiniu, kad jis sužadins užtektinai raketos vairuojamą įtaisą, tada taikinys dirbtinai paveikiamas, kad jis "spinduliuotų". Tokis spinduliavimas taikinyje sužadinamas kai tik taikinys yra surandamas — apčiuopiamas.

c. aktyviai—kada taikinio spinduliavimo sužadintojas yra įtaisomas pačioje raketoje. Ji pati įžiebia taikinyje spinduliavimą, kuriuo vėliau pasinaudodama nusitaiko į taikinį ir jį sunaikina.

3. Raketa vedama radaro spinduliu į taikinį, kurį seka atskiras radaro spindulys. Šiuo atsitikimu yra žinoma tiksliai taikinio ir raketos padėtys ir juodu lengva suvesti į vieną tašką.

Raketas kare pradėjo naudoti Vokietija pereitam kare. Amerika jas daug patobulino nuotolio, pajėgumo, greičio ir panaudojimo atžvilgiais. Reikia manyti rusai irgi nesnaudžia, nes turi vokiečių specialistų.

Pastebėta, kad dūmų, dulkių ir miglų debesys, gulintieji virš didelių miestų, yra palyginti gera apsauga nuo šiluminių spindulių, kurie atsiranda sprogus atominei bombai. Bandymai tęsiami.

Buvo susprogdinta atominė bomba žemiau žemės paviršiaus.

Texas valst. Civ. Apsaugos V-kas savanoriu nuėjo į požeminę slėptuvę, (kurios sienos 6 coliai betono, pati slėptuvė 1 mylia nuo sprogimo centro) ten išgyventi atominės bombos sprogimą,

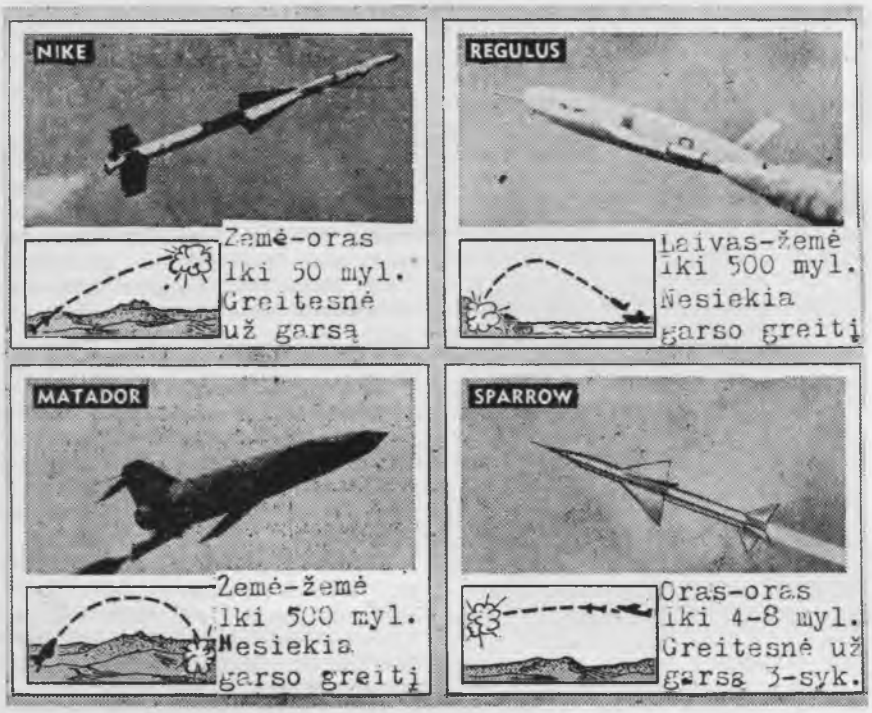

ANGLIJA

Churchillis žem. Rūmuose pareiškė, kad atominės bombos srityje Rusija yra toli atsilikusi nuo JAV. Jiems net prireikė pademonstruoti anglų pabėgusį mokslininką Pontecorvo, kad parodytų, jog jie daug žino. Bet jie tik nori vakariečiams apdumti akis.

FORMOZA

Chang-Kai-šekas pareiškė, jog jis ginsiąs Quemoy ir Matsu salas iki paskutiniųjų, nežiūrint ar JAV padės ar ne.

Ar JAV padės Quemoy ir Matsu salas ginti taip ir neaišku. Turbūt, tai paaiškės tik tada, kai raudonieji pajudės jas užimti.

JAV spėjama, jog komunistai gali bandyti pulti Quemoy ir Matsu salas apie balandžio mėn. vidurį.

INDOKINIJA

Piet. Vietname religinės sektos, kurios turi net savo atskiras karines pajėgas, priešinasi centrinei vyriausybei pravesti valstybės sustiprinimo projektus. Prancūzų daliniai užėmė svarbius punktus apie sostinę Saigoną, kad užkirstų kelią galimam pilietiniam karui.

Šiaur. Vietname prancūzai dar neatsitraukė iš Haipong. Iš čia kaikurie prancūzai bando grįžti į komunistų Hanoi gelbėti paliktus turtus. Komunistai reikalingi karinių ir technikinių specialistų, bet vietoje prancūzų kviečiasi lenkus ir kiniečius.

KOREJA

Komunistai sulaužė karo paliaubas Korėjoj:

Susitarimas reikalauja:

Neįgabenti Š. Korėjon karo lėktuvų
Neįvežti šarvuočių, ginklų ir šaudmenų
Nepadidinti karinio personalo
Paleisti visus karo belaisvius
Visus karinius judėjimus atlikti per penkius punktus esančius komisijos kontrolėj

Duoti pilnas žinias apie karo belaisvių likimą.

Daroma taip:

Įgabeno nemažiau kaip 429, iš jų 339 sprausminiai
Padidino ugnies pajėgumą 1/3, įgabeno 150 tankų, 800—122mm. minų, 10,000 82mm. minų
Iš 12 divizijų padarė 20, aviacija iš 6,000 padidinta iki 20,600 vyrų
Nepaleidžia 11 amerikiečių ir 60,000 piet. korėjiečių
Lėktuvus ir ginklus įšmugeliavo per nekontroliuojamus punktus
Nesuteikia žinių apie 2840, iš jų 526 amerikiečių karo belaisvių likimą.

Logiškai, karo paliaubų sulaužymas turėtų vesti prie karo veiksmų atnaujinimo. Bet JAV to nepadarys, pasiliks prie kalbų ir spaudimo į "moralę".

VAKARŲ VOKIETIJA

Pagal įvykių eigą, atrodo, Vokietijos 12 divizijų bus paruošta ne anksčiau kaip 1959 metais. Reikalinga apie 4 mėnesiai ratifikacijų užbaigimams ir reikalingų įstatymų pravedimui, 18 mėn. 150,000 savanorių kadro paruošimui, kita 18 mėn. pašauktųjų 350,000 vyrų apmokymui.

Atrodo, yra nemenkas trynimasis tarp seno Wehrmachto tradicijų ir naujų "demokratinių" tradicijų šalininkų kaip tvarkyti naująją vokiečių kariuomenę. **J. L.**

NATO

NATO pereina prie atominės taktikos ginti Europą.

Iki šiol, komunistų į Europą veržimosi atvėju, buvo numatyta ginti Reino liniją tol, kol vakariečių rezervai pasiruoš tolimesniems veiksmams — priešpuoliui ar atsitraukimui.

Pritaikant atominę taktiką nuspręsta gintis kur stovima — Vak. Vokietijos rytiniam pasieny. Tuo būdu gynimosi linija nustumiama 100—200 mylių į rytus. Į tą plotą įeina 50 milijonų vokiečių ir jų pajėgi pramonė.

Skaitoma, kad vakariečiai būdami pranašesni atominių ginklų srityje gali atsverti rusų masių jėgą.

Pėstininkai bus reikalingi ir toliau. Atominiai sviediniai gali būti sprogdinami nearčiau, kaip 1 mylia užpakalyje priešo priekinių kautynių linijų, nes kitaip nukentėtų savi. Priešo priekinės linijos nepaliesto atominių sprogimų, turės būt nublokštos įprasto tipo staigiu puolimu iki priešas nespėjo pritraukti rezervų. Tokio prasilaužimo uždelsimas sumažintų atominio smūgio pasėkas.

Atominiai ginklai nebus naudojami tiesioginiam kautynių dalių rėmimui. Sausumos kariuomenės uždavinys bus: įprastiniais ginklais ir metodais priešą surasti, išaiškinti ir priversti susitelkti, kad tas susitelkimas pavirstų atominių ginklų taikiniu.

Savos pajėgos turės būti išskleistos gilumon ir platumon šachmatų tvarka, neužimant tolydinės linijos. Pro tarpus bandas pralįsti priešas greit gali pasidaryti taikinys atominiam ginklam ir gali būti jų sunaikintas.

Pirmos eilės taikiniai atominiams ginklams bus priešo aerodromai, raketų leidimo punktai ir atominių ginklų sandėliai. Po to eis priešo rezervų susitelkimas, štabai, tiekimo sandėliai, uostai, geležinkelių mazgai ir tiltai.

Naudojant atominius ginklus per labai trumpą laiko tarpą gali atsitikti lemiamų įvykių. Pav. vienas lėkuvas su atomine bomba gali padaryti nuostolių tiek, kiek jų padarytų 3,700 bombonešių paprastom bombom tik per ištisas savaites. Viena savaitė atominio karo atatinka vieniems metams paprasto karo ir panašiai.

Atominiai ginklai reikalauja ypatingų apsisaugojimo priemonių. Pilnai apsisaugoti nuo priešo atominių ginklų neįmanoma. Bet reikia surasti būdus, kaip išlaikyti organizaciją ir sugebėjimą veikti ir dar nugalėti priešą, patiems būnant priešo atominių ginklų įtakoje. Pirmutinė ir pagrindinė priemonė yra išsiskleidimas, kad vienas atominis sviedinys kuo mažiausia žmonių išvestų iš rikiuotės. Prieita išvados, kad bataliono negalima išskleisti plačiau už atominio sviedinio mirtiną zoną nenustojant vadovavimo galimybės. Taigi išsiskleidimas bus vykdomas didesniuos daliniuos kaip batalionas.

Judėsiai turės būt vykdomi išskleistose rikiuotėse ir ne keliais.

Atsiranda ypatingi reikalavimai tiekimui ir sandėliavimui. Kaiserslautern tiekimo bazė dar nebaigta statyti, o jau pradėta išskleisti, kad viena atombomba nesunaikintų viską.

Atominių ginklų akivaizdoje aerodromai atsiduria keblioje padėtyje, nes jie yra geri atominiai taikiniai. Vienintėlė išeitis yra išsiskleidimas, nežiūrint kaip tas sunku bebūtų įgyvendinti.

Jau dabar amerikiečių divizijų Vokietijoj pusė personalo gyvena laukuose. O dalys yra pasiruošę dviejų valandų būvyje išeiti žygin. Lėktuvų bazėse visą laiką 4 naikintuvai pasiruošę pakilti per 5 minutes.

Europoje prieš rusus dabar gali būt panaudoti sekantieji atominiai ginklai:

550 Amerikos lengvų bombonešių ir bombonešių — naikintuvų, galinčių nešti atomines bombas,

75 bepiločiai Matador — bombonešiai, kurie siekia 300 mylių atstumą, trisdešimt 280 mm. atominių patrankų, šaudančių iki 20 mylių,

6 "Honest John" raketų svaidytojai šaudantys iki 20 mylių atstumo.

Jie visi kartu kelių valandų būvyje gali pasiųsti į rytus 300 atominių sviedinių.

Tarp kita ko, Europoje tos minėtos priemonės atominiam sviediniam paleisti yra, bet ten nėra nei vieno atominio sviedinio. Anglija išsikovojo sau privilegiją atominius sviedinius laikyti tik Anglijoj. Taigi, jei būtų reikalas šauti, tai pirma reiktų gauti Anglijos sutikimą tokį sviedinį panaudoti, o paskui dar atgabenti į Europos kontinentą, kad galėtum įdėti jį į pabūklą.

Kariai supranta, kad tokia padėtis prieštarauja atominio karo vedimo principui (kelios minutės gali nulemti karo eigą), bet jie priversti klausyti politikų—diplomatų.

J. L.

VETERANŲ VEIKLA

KARIO BENDRADARBIŲ SUSIRINKIMAS BROOKLYNE

Kovo 13 d. įvyko KARIO bendradarbių pasitarimas p. Belecko svetainėje, redaktoriaus sušauktas. Dalyvavo redakcijos kolektyvas ir keletas bendradarbių, viso 10 asmenų.

Jau seniai redakcija jautė reikalinga sueiti į asmeninį ryšį su savais bendradarbiais ir išsikalbėti klausimais, nuo kurių pareina žurnalo turinio kokybė. Nors pirmasis bendradarbių pasitarimas ir buvo negausus, kviečiami buvo tik Brooklyne ir arčiau gyvenantys, bet jis davė progos KARIO redakcijai paryškinti žurnalo pasirinkto kelio gaires ir, be to, aptarti tokias smulkmenas, kurios šiaip lieka nepastebėtos ir nepaliestos.

Buvo nustatyta, kad KARIO pasirinkta linija yra tinkama ir tik reikia dėti pastangų kuo daugiau tobulinti jo turinį, kad jis būtų ne tik naudingas žurnalas, bet ir plačios skaitytojų masės ieškomas.

Buvo pasiūlyta visa eilė turinio papildymų: įvesti mokslo žinių skyrių, žinių iš Tėvynės skyrių ir sueiti į glaudesnį ryšį su dabar tarnaujančiais Amerikos kariuomenėje ir Vokietijoje darbo daliniuose lietuviais ir duoti daugiau informacijos iš jų gyvenimo.

Visi šitie žurnalo papildymai bus įvykdyti tiek, kiek lėšos leis, nes tam reikės didinti žurnalas ir verbuoti nauji bendradarbiai. Tačiau, tikimasi iki šių metų galo suorganizuoti naujos medžiagos tiekimą ir jos paruošimą.

Po pasitarimo dalyviai buvo pavaišinti alučiu ir užkandžiais.

"RAMOVĖS" SUSIJUNGIMO SU A. L. LEGIJONU REIKALAS"

Š. m. vasario 27 d. L. S. "RAMOVĖ" Centro Valdyba savo posėdyje svarstė gautus Skyrių pasisakymus Sąjungos ir Amer. Lietuvių Legijono susijungimo reikalu.

Iš esančių šiame krašte 13 Skyrių tik 3 pasisakė neigiamai, kiti— už susijungimą.

Šį svarbų klausimą sprendžiant Skyrių susirinkimuose dalyvavo nepakankamas nuošimtis visų Sky-

riaus narių. Tad susirinkimai daugel atvejų buvo pravesti be reikiamo kvorumo arba nesilaikant tokiais atvėjais nustatytos tvarkos. To pasėkoje ir Skyrių pasisakymai negali būti laikomi 2/3 Sąjungos narių nusistatymo išreiškimu.

Visą tai turint galvoje Centro Valdyba nutarė dar kartą atsiklausti tuo svarbiu reikalu visų Sąjungos narių. Per Skyrių Valdybas bus įeikta kiekvienam nariui anketa, kurią jis privalės užpildyti. Kartu su anketa jis gaus ir atskirą knygelę, kurioje bus plačiai nušviesta Am. Lietuvių Legijono teisinė ir statutinė padėtis. Be to, čia bus išdėstyti samprotavimai dėl ko dedamos pastangos, kad L. S. "RAMOVĖ" ir Am. Legijonas susijungtų į vieną organizaciją. Gavęs anketą ir šią knygutę kiekvienas Ramovėnas turės galimybę su visa problema susipažinti plačiau ir smulkiau. Po to tik Skyrių Valdybos bus įpareigotos sušaukti Skyrių susirinkimus klausimui nuodugniai išdiskutuoti. Anketas Ramovėnai užpildo ir perduoda Skyriaus Valdybai po to susirinkimo.

Šiuo visu reikalu Skyriai gaus atskirus nurodymus.

CLEVELANDO PADANGĖJE

Clevelando Ramovės skyrius ir šiais metais ruošia tradicinę "Kario" gegužinę, kuri įvyks gegužės 29 d. vaišingų p. Karnėnų sodyboje. Šios gegužinės pelnas bus skiriamas "Kario" žurnalo reikalams. Numatyta įvairi ir įdomi programa, loterija bei kitokios pramogos.

Gegužės 30 d. ramovėnai lankys savo mirusių bičiulių kapus ir juos atitinkamai pagerbs. Ta pačia proga bus atidengta paminklinė lenta ant a. a. gen. Vlado Nagiaus-Nagevičiaus kapo. Clevelando Lietuvių Skautų Tuntas dalyvaus šiose iškilmėse ir eis garbės sargybą. Skautai yra pažadėję visur kur talkinti ramovėnams, nes juos riša bendros tradicijos, atsivežtos iš tėvynės. **Vyt. K.**

LAPKRIČIO 23 D. MINĖJIMAS NEWARKE, N. J.

L. S. "Ramovės" Newarko skyrius, kaip ir kiekvienais metais, taip ir 1954 m. lapkričio mėn. 28 d., buvo surengęs Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą. Minėjimas buvo pradėtas lietuvių parapijos bažnyčioje pamaldomis už žuvusius dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės karius, šaulius ir partizanus. Šv. Mišias laikė kun. P. Totoraitis, Domininkonas kun. Tėvas Žiūraitis pasakė labai gražų pamokslą, apibūdindamas kario sąvoką ir jo pareigas.

Akademinė dalis įvyko Šv. Trejybės parapijos salėje. Minėjimą atidarė skyriaus pirm. K. Liaudanskas. Buvo pagerbti žuvusieji dėl Lietuvos Nepriklausomybės ir Laisvės, Vyčio Kryžiaus Kavalieriai ir karo invalidai. Invalidus paremti ten pat buvo suaukota $67.40.

Lietuvos Laisvinimo Komiteto pirm. ponas V. Sidzikauskas skaitė paskaitą: Tarptautinė padėtis ir Lietuva.

Meninę dalį vedė muzikas J. Stankūnas ir J. Prapuolenis. Programoje dalyvavo solistė p. Zubavičienė, muz. J. Stankūnas, jo duktė solistė Stankūnaitė ir sūnaus vedamas šv. Cecilijos choras su solistu p. Račkausku. Tinkamus šiai progai eilėraščius padeklamavo V. Jokubaitis, panelės Graudušytė ir Butvydaitė, kurių eilėraščiai buvo parašyti jų mamyčių, poečių p. Graudušienės ir p. Butvydienės.

Pirm. K. Liaudanskas perskaitė sveikinimą iš gen. P. Plechavičiaus. Programa baigta Lietuvos ir Amerikos himnais.

P. Mačiulaitis

MŪSŲ MIRUSIEJI

APOLINARAS NORVAIŠA

Š. m. kovo 14 d. nuo širdies smūgio mirė savanoris kūrėjas Apolinaras Norvaiša.

Velionis gimė 1895 m. vasario 17 d. Kriukų m., Šiaulių aps. Pirmojo Pasaulinio Karo metu tarnavo rusų kariuomenėje ir 1918 m. grįžo į Lietuvą. Lietuvos kariuomenėn stojo į Biržų-Pasvalio dalinį. Greit buvo pakviestas į darbą organizuojant Biržų-Pasvalio aps. administraciją. Visą laiką buvo Biržų aps. viršininko įstaigos sekretorius. Priklausė Šaulių Sąjungai.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1950 m. atvyko į Amerikos Jungt. Valstybes ir apsigyveno Cicero, Ill.

Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas D. L. K. Gedimino ordinu ir šiais medaliais: savanorių kūrėjų, Vytauto Didžiojo ordino ir Nepriklausomybės 10 metų sukakties.

Vasario 19 d. žuvęs lakūnas, Kanados aviacijos vyr. ltn. Algimantas Navikėnas.

VINCAS ČEPLIAUSKAS

Š. m. kovo 11 d. Australijoje, Adelaidės m., mirė Vincas Čepliauskas, apie 9 mėnesius sirgęs plaučių vėžiu.

Velionis gimęs 1908 m. rugpjūčio 26 d. Rimkiškių kaime, Viduklės val., Raseinių aps. Pašauktas į Lietuvos kariuomenę, tarnavo priešlėktuvinės apsaugos rinktinėje. 1931 m. išėjęs į atsargą, priklausė Šaulių Sąjungai.

1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1948 m. atvyko į Australiją. Velionis buvo mokytojas ir veiklos žmogus. Bendradarbiavo keliuose lietuvių laikraščiuose ir buvo Australijos Lietuvių Bendruomenės Adelaidės apylinkės pirmininkas.

ROKAS ŽIDŽIŪNAS

Š. m. kovo 20 d. staiga savo namuose mirė Pirmojo Pasaulinio karo veteranas Rokas Židžiūnas.

Velionis gimęs 1895 m. gruodžio 5 d. Merkinės miestelyje, Dzūkijoje. Į Ameriką atvyko 1913 m. ir čia įsitraukė į spaudos darbą. Išmokęs raidžių rinkimo darbą, dirbo daugelyje lietuvių spaustuvių.

Velionis buvo gabus ir literatūroje. Rašinėjo eilėraščių ir iš jumoro srities. Bostone yra redagavęs "Tarpininką", o paskui pats leido "Išmintį". Savo eilėraščių yra

THE AMERICAN LEGION MAGAZINE,

Vasario ir kovo mėn. 1955 m.

Ar Nesibaigia Laikas Afrikai?

J. BB. Matthews. Vakarų Europos valstybių kolonizmas yra mirštantis ir kyla naujas Sovietų Sąjungos kuriamas kolonizmas.

"Toki naivūs, liberalai rašytojai rašantys apie pasaulinę politiką kaip Chester Bowles (nesenai išleidęs knygą Ambasadoriaus Raportas) jau senai rašo apie imperializmo mirtį ir kolonijų eros galą. Žinoma, jie galvoja apie greit sunykusį ir mirusį 19 amž. Vakarų Europos valstybių imperializmą ir daugiau nieko!.. Tačiau jie yra trumparegiai neįžiūrėdami naujo ir daug barbariškesnio bolševikinio kolonizmo... Tas naujasis sovietų stiliaus imperializmas siekiantis Afrikos padvigubinta energija, kokiu tai būdu, dėl neišmanymo ar su tikslu, lieka neminimas daugelio šių dienų komentatorių."

"Nekompetentingi pareigūnai valstybės departamente ir Pentagone, vykusiai išdavikų padedami, padėjo įgyvendinti sovietų planus. Atsiminkime Teheraną, Jaltą ir Potsdamą — tuos valstybės departamento kvailystės, jei neišdavimo, paminklus. Prisiminkime jėga repatrijuotus skaitlingus sovietų vergijos bėglius ir apskaičiuotą JAV pralaimėjimą Korėjos kare — pėdsakus vedančius į valstybės departamentą".

"Amerikos užsienių politika, nekreipdama dėmesio į aiškius sovietų įspėjimus apie Kiniją, buvo netik bankrotinė, bet ir žalinga tautiniam saugumui neišmatuojamu mastu. 1940—50 metų laikotarpis buvo lemiantis JAV santykiuose su Kinija. Tais lemtingais metais valstybės departamentas klydo visuose galimuose punktuose... Dabar JAV turi prieš akis kitą lemtingą dešimtmetį liečiantį Afriką. Ar valstybės departamentas ir vėl suklys kaip jis suklydo Azijoj?"

"Už komunizmo planų pavergti Afriką slypi keturguba klasta: sunaikinti kolonizmą, drąsinti nacionalizmą, kurstyti prieš rasizmą ir kurti darbo unijas. Apsimesdami lyg jie siektų šitų tikslų, komunizmo agentai daugiausia slapti ir Maskvoje apmokyti, vykdo įsiskverbimo darbą, vildamiesi galutinai ir visiškai pajungti Afriką Sovietų Sąjungai."

Afrikos Reikalų Taryba, vedama negrų dainininko Paul Robesono, yra toks Maskvos įrankis JAValstybėse.

---

išleidęs tris rinkinius: "Juokai juokeliai net linksta keliai," "Linksmos dainos" ir "Daug labų dienų"'. Vienas jo eilėraščių "Supinsiu dainužę iš meilės žiedų" šiandien yra virtęs mūsų populiaria daina, kuriai muziką parašė St. Šimkus. Paskutiniu metu velionis dirbo prie "Darbininko" spausdinimo, Brooklyne, N. Y.

Pirmojo Pasaulinio Karo metu savanoriu stojo į Amerikos J. V. kariuomenę ir buvo nusiųstas į Prancūziją. Grįžęs iš Europos, tarnavo marinų daliniuose muzikantu. Kariuomenėje ištarnavo apie 6 metus.

Palaidotas Long Island karių veteranų kapinėse.

MJR. CEZARIS MODESTAVIČIUS

Kovo mėn. 9 d. staiga mirė ats. majoras Cezaris Modestavičius, tarnavęs Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės 2 pėst. D. L. Kunigaikščio Algirdo pulke, Kaune. Velionis buvo palaidotas Kalvarijos kapuose kovo 14 d. Nuliūdę liko sūnus su šeima ir dukra. Mirė B'klyn, N. Y.

MJR. LEOPOLDAS BUIVIDAS

Kovo mėn. 28 d. Staten Island ligoninėje netikėtai mirė buvęs Lietuvos karioumenės kavalerijos majoras, veterinarijos daktaras Leopoldas Buividas. Palaidotas balandžio 1 d. Cypress Hills kapuose. Velionis paliko giliame sielvarte žmoną Margaretą ir sūnų Viktorą Raimondą.

A. A. mjr. L. Buividas buvo žinomas kaip energingas žmogus ir sąžiningas pareigūnas, daktaras ir visuomenininkas. Gyvendamas New Yorke jis buvo aktyvus Ramovės narys.

PSK. JONAS LAŽAUNINKAS

1954 m. gruodžio 31 d. Kanadoje Pembroke, Ont. po sunkios vėžio ligos mirė Nep. Lietuvos Karo Aviacijos ats. psk., civilis tarnautojas Jonas Lažauninkas. Gimęs 1903 m. vasario 15 d. Slavikuose, Šakių apskr., 1924 m. buvo pašauktas karinės prievolės ir buvo paskirtas į Karo Aviaciją; tais pat metais lapkričio 30 d. atvyko į A. Fredą, I-jį naikintuvų eskadrilę. Atlikęs jauno kareivio apmokymą, buvo paskirtas į mokomą komandą, kurią baigė grand. laipsniu. 1926 m. pakeltas į pusk. laipsnį ir paskirtas būrininko pareigom; kaip gabus ir drausmingas pasilieka liktiniu. 1929 m. stoja motoristų grupėn ir praktikos darbams skiriamas jaunesniu motoristu; tais pat metais baigęs kursus labai gerai, skiriamas vyresniu motoristu aptarnauti lėktuvus. 1930 m. baigęs sutartą liktinio laiką išėjo į atsargą ir pasiliko civiliu tarnautoju toms pareigoms. 1930 m. tarnybos labui skiriamas į 5 eskadrilę o 1939 m. perkeliamas Karo Aviacijos mokyklon ir ištarnauja iki raudonųjų okupacijos. 1941 m. dalyvauja Kauno sukilime. Vokiečių okupacijos metais dirbo prie lėktuvų aptarnavimo. 1944 m. artėjant raudoniesiems pasitraukė į vakarus, su šeima dėl susidėjusių aplinkybių persiskyrė Seredžiuje. Pats pasiekė vakarus, bet šeima, nelaimei, liko Rytprūsių apsupime ir buvo repatrijuota į Lietuvą.

A. A. Jonas Lažauninkas priklausė Aleksoto Šaulių būriui, mėgo šaudymą karišku šautuvu, dalyvavo šaudymo sporte. Jo stalą puošė žurnalai: Karys, Trimitas ir kita tautiška spauda.

Už gerą pareigų atlikimą ir drausmingumą buvo apdovanotas D. L. K. Gedimino ir Nepriklausomybės 10-ties metų medaliais. A. a. Jonai, ilsėkis tolimoje Kanados žemelėje, tavo troškimą grįžti tėvynėn Lietuvon nelemta mirtis pakirto.

Ats. vrš. V. Markonis

1931 m. Lenino Institute Maskvoje buvo sudaryti planai apmokyti afrikiečius negrus būsimai veiklai Afrikoje. 1933 m. pirmi toki mokiniai atvyko į Lenino Institutą ir nuo tada ten nuolat būna studentų iš Liberijos, Etiopijos ir kitų Afrikos kraštų.

"Kad parodytų kaip reikia vaikščioti augštai įtempta virve, balansuojant įsipareigojimus Izraeliui ir būtiną suartėjimą su musulmonų tautų bloku, turės pareikalauti tokių diplomatinių sugebėjimų iš valstybės departamento, koki iki dabar jo veiklai nebuvo būdingi".

Mums Reikia Geografijos Pamokos, S. P. Collins, Amerikos Legiono Vadas. Nauji ginklai pakeitė senas geografines sąvokas. Atstumai sumažėjo ir Rusija yra tik 7 val. oro keliu nuo JAV. Amerikos Legionas remia civilinę gynybą ir gyvenviečių pasirengimą prieš subversyvius veiksmus, kurie gali kilti bet kuriuo komunistams naudingu metu. **Z. R.**

THE ARMY COMBAT FORCES JOURNAL,

Vasario mėn. 1955 m.

Štai Armijos Istorija, oficialus Field Manual 100 — 5, nusakantis JAV sausumos kariuomenės (armijos) paskirtį:

1. Užtikrinti apsigynimą nuo priešo sausumos jėgų;
2. Vykdyti pastovaus pobūdžio spaudimą į priešo sausumos jėgas;
3. Kovoti su priešo partizanais ir malšinti sukilimus;
4. Versti priešo sausumos jėgas telktis, kad padidėtų jų pažeidimas visoms jėgoms puolant;
5. Neleisti priešo stambesnėm jėgom prasiskverbti į užpakalines sritis;
6. Įvesti pastovią priešo teritorijos ir gyventojų kontrolę ir primesti jiems pasidavimo sąlygas, kai tik pergalė pasiekiama.

Pagrindinė JAV armijos doktrina yra: Priešo nugalėjimas tiesioginiai ar netiesioginiai vartojant karines jėgas prieš jo ginkluotas jėgas, palaikančias jo politinę struktūrą. Armija naikina priešo politinės galios įrankius, bet nesunaikina pagrindo ant kurio būtų statoma taika konfliktui pasibaigus, taigi, beatodairinis naikinimas, karine prasme, yra nepateisinamas.

Armijos Paskirtis: Laimėti III Pasaulinį Karą, keletos karių studija įrodinėjanti, jog JAV sausumos kariuomenė yra ir turi būti vyraujanti karinė jėga. Šaltasis karas reiškia besiartinančią agresiją, kuri bus karinė, kartu subversyvi ir propagandinė krašto viduje. Šios dienos paliaubos yra ryt dienos bėdos. Aišku, kad turime sustabdyti agresiją Azijoj, arba pralaimėti III Pas. Karą. Laimėti gali tik stipri sausumos kariuomenė — armija.

Tiekimo Administravimo Vystymasis JAV, gen. leit. W. B. Palmer. Paskaita skaityta Army War College.

Solidarumas, Raktas į Masinę Kariuomenę, kpt. R. W. Little. Moderni kariuomenė yra bendruomenės, kurios ji sukurta, paveikslas. Sociologo pažiūros į karinę dvasią ir jos susikūrimą bei išlaikymą modernioje kariuomenėje.

Išlikęs Gyvas, kpt. G. Tanham. Mūšiai pareikalauja aukų, bet istorija moko, kad pralaimėjus mūšį, jei išlikę nesunaikinti daliniai spėja persiorganizuoti, jie dažnai pajėgūs toliau priešintis. Atominis karas iškelia išlikėlių klausimą svarbion vieton. Daliniai paliesti atominio ginklo turi persiorganizuoti arba išlikę gyvi kariai turi jungtis prie artimiausių dalinių.

Kaip S-2 Sugavo Sukčius, plk. W. B. Booth, Jr. II Pas. Karo metu Porto Rike stovinčiuose JAV daliniuose kovai su vagystėmis ir eikvojimu buvo įsteigtas mažas slaptas tarnybos vienetas, kuris sustabdė didelę dalį neteisėtų veiksmų, vykdomų tiek pačių kareivių, tiek aplinkinių gyventojų.

Geriausias Patyrimas Šiandien: Vadovauti Daliniui Korėjoje, plk. ltn. H. Harmeling, Jr. Dalinio vadas išsiųstas Korėjon saugoti paliaubų nustatytą sieną turi geriausios progos įsigyti tikro patyrimo lauko sąlygose. Daliniai stovi toli nuo gyvenviečių, niekas netrukdo, jie yra pilnoje kautynių sudėtyje, sąlygos taktiniam mokymui yra puikios. 6 mėn. praktika Korėjoje atstoja 18 mėn. JAV sąlygose.

Taikiniai, Kurie Kalba, plk. ltn. F. S. Kelly. Pėstininkų mokymo centre yra pagaminti taikiniai, kurie automatiškai pasislepia kulipkos kliudyti. Tuo sutaupoma taikinių tarnyba ir laikas.

Kad Išvengtų Sąmyšio Tiekimo Sandėliuose — Depot, Reikia Žinoti Kas Juose Yra, plk. A. D. Marston. Tikslūs inventoriaus dokumentai yra vienintėlis būdas turėti savo kontrolėje didžiuosius tiekimo depot. Samyšių sandėliuose būta praeitame kare, Pacifike, Viduržemio Jūros teatre ir keliantis Normandijoj. **Z. R.**

ATSIŲSTA PAMINĖTI

LITERATŪROS LANKAI Nr. 5, leidžiamas Buenos Aires neperiodinis Poezijos, Prozos ir Kritikos žurnalas.

XX-me ANIVERSAIRE du Traite d'Entente et de Collaboration entre L'ESTONIE, La LETTONIE et la LITHUANIE 1934.

ATVIROS MARIOS, Leonardas Andriekus. Lyrika, išleido Tėv. Pranciškonai, Brooklyne 1955. Iliustravo Telesforas Valius. 134 psl.

UŽDANGAI NUSILEIDUS, Br. Daubaras, Apsakymai. Išleido NIDA. 120 psl. Kaina nepažymėta.

Stasius Būdavas, **The Forbidden Miracle.** Išleido Comet Press Books, 11 West 42nd St., New York 36, N. Y. Kieti drobės viršeliai. Aplanko iliustraciją piešė Barbara Koski. 1955 m. 186 psl. Kaina $3.00. Tai bene pirma lietuvio autoriaus knyga anglų kalba išleista amerikiečių leidyklos. Autorius sveikintinas už pastangas parodyti lietuvišką kūrybą angliškai skaitančiam pasauliui.

Buecherschau der Weltkriegsbuecherei, 1954, Heft 2/3. Išleido Weltkriegsbuecherei, Bibliothek fuer Zeitgeschichte, Stuttgart.

Šitas dvigubas sąsiuvinys talpina sąrašą 1000 knygų ir 3500 straipsnių kariniais reikalais, vokiečių, anglų, prancūzų ir rusų kalbomis, kurios biblioteka įsigijo 1954 metų bėgyje.

MŪSŲ BIČIULIAI.

Aukojo KARIUI:

1.	L. S. Ramovė Chicagos Sk.	$144.31
2.	Reklaitis Antanas	5.00
3.	Šileika Stasys	2.00
4.	Avižienis A.	1.00
5.	Garbenis Vladas	1.00
6.	Jurgelevičius Stasys	1.00
7.	Pečenkis Petras	1.00
8.	Valantiejus Petras	1.00

Už stambią auką mūsų Rėmėjams Čikagos Ramovėnams nuoširdžią padėką reiškia

KARYS

Laisvoji Lietuva

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Prenumerata:

Metams — — $4.50

Pusei metų — — $2.50

Atsk. Nr. — 10 centų

Adresas:

3157 S. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

KUPRINĖS pabitos

LIŪDNI ATSIMINIMAI APIE PEČIUKĄ IR MALKAS

Dar anais laimingais stovyklinėmis laikais, kada tetų Unros ir Iros malonioje globoje leidome tinginystės dienas Vokietijoje, mūsų Troležero stovyklos šeštojo barako antrajame kambaryje įsikūrė buvusių karių visas šešetas. Vyrai vienas kito verti. Antanas — ilgakojis, Martynas — pasaulinio masto melagis, Richardas — kelnių lopytojas, Stasys — ar dvylikos armijų buvęs karys, Bronius — kas rytas remontuojąs savo griūvančią lovą ir šių žodžių autorius, kuris savo ypatybes laiko paslaptyje.

Kai stovyklos komendantas šį šešetą apgyvendino šeštojo barako antrajame kambaryje, dar tebebuvo šilta vasara. Martynas, kaip buvęs Lietuvoje statybininkas, savo patyrusia akimi apžvelgė kambarį ir autoritetingai pareiškė:

— Vyrai, čia špokinyčia, o ne kambarys. Tik viena siena tebus šilta, o per kitas siaus vėjai. Žiemą mes čia sušalsime.

Amžinai optimistas Bronius numojo ranka:

— Et, iki žiemos dar toli. Žiemai špokai išlekia kur šilčiau, taigi ir mes gal išskrisime kur į Australiją gyvačių gaudyti.

Bronius visus nuramino ir visas šešetas įsikūrėme pasieniais. Prie numatomos šiltesnės sienos užleidome įsikurti mažiau turintiems antklodžių.

Vasara greit praūžė ir užgriuvo mus lapkričio mėnuo su savo aštriais vėjais ir įkyriu lietumi. Špokai jau išskridę, bet mes savo antrajame kambaryje tebesilaikome, nors pro tris sienas ir švilpauja rudeniniai vėjai.

Dar kartą atidžiai apžiūrėjome savo kambarį. Martynas surado paliai vieną kampą ant grindų prikaltą skardą, o sienoje didelę skylę, skuduru užkištą. Vasarą visa tai nepastebėjome.

— Vyrai, aš kaip buvęs mūrininkas jums rimtai sakau: čia stovėjo geležinis pečiukas su per sieną iškišta triūba, — patvirtino Martynas.

Visi nutarėme, kad čia pečiukas buvo, bet prieš mus čia gyvenę slavai, matyt, bus jį nukniaukę, pardavę ir, na, pragėrę. Nutarimų protokolo, žinoma, nerašėme, bet stipriai nusikeikėme slavų adresu.

Vieną dieną gauname malkų, parsinešame ir susikrauname po savo kambario langu, kad niekas nedrįstų jų nukniaukti. Malkų jau turime, bet trūksta tik pečiuko. Šešetas liūdnų veidų įbėdžia savo akis į prikaltą ant grindų skardą ir skuduru užkištą sienoje skylę. Kas daryti? Visus vargina klausimas.

— Vyrai, vyručiai, vyrokai, puiki idėja! — suriko mūsų Antanas ir savo ilgąsias kojas užkėlė ant stalo. — Pečiukui pirkti pinigų neturime, kišenėse vėjai švilpauja, bet pinigų galime įsigyti. Savo malkas parduokime ir nusipirkime geležinį pečiuką.

— Pečiukas be malkų nešildys,— bandė protestuoti Richardas.

— Taip, nešildys, — aiškino Antanas, — dabar truputį šalčio pakęsime, bet kai kitą kartą malkų gausime, jau galėsime pasikurti.

Visi sutiko ir padarė biznį. Malkas pardavė ir nusipirko pečiuką. Įsitaisė jį ir iš džiaugsmo pajuto lyg šilčiau kambaryje.

Kitą dieną šaltas vėjas pro tris sienas pečiuko džiaugsmą išblaškė iš visų galvų.

— Vyrai, sušalsime su pečiuku be malkų, — suriko Bronius. — Kuriems galams mums tas pečiukas, jeigu nėra iš jo šiltosios naudos.

Prasidėjo šešių mitingas, įvairiausių pasiūlijimų, projektų, bet pagaliau laimėjo Martyno projektas: Parduoti pečiuką, o už gautus pinigus nupirkti "naminės" ir kas vakaras einant gulti ir kas rytas prieš atsikelsiant išmesti po vieną stikliuką. Bus šilčiau atsigulti ir atsikelti. O gulėti apsiklojus šešiomis antklodėmis (Dievaž, kai kurie po tiek buvome gavę), paltu ir dar kitokiais skudurais, ir šaltą naktį savo špokinyčioje nebaisu. O dieną irgi nebūtina sėdėti savo šaltame kambaryje. Galima užeiti į svečius kur kūrenami kambariai.

Kaip nutarta, taip ir padaryta. Bet neilgai toji priemonė tarnavo. Greit išsibaigė. Po kiek laiko vėl gauta malkų. Dabar vėl grįžome prie senojo projekto. Pardavę malkas, vėl pirkome geležinį pečiuką.

Pirkte pirkome, bet vėl nekūrenamas pečiukas greit įgrįso. Vėl nauji projektai, ir vėl pardavėme pečiuką. Ir taip vargome iki pavasario. Tai turime malkų, bet trūksta pečiuko, tai parduodame malkas ir perkame pečiuką.

Pagaliau balandžio mėn. baigėsi mūsų vargai. Vienu kartu turėjome ir pečiuką, ir malkų. Mat, pavasari iš mūs jau niekas nebepirko nei pečiuko, nei malkų, taigi, jau galėjome patys susitaupyti malkas ir išlaikyt neparduotą pečiuką.

Velykų rytą pirmą kartą pasikūrėme savo pečiuką nuosavomis gautomis malkomis. Nors lauke jau saulutė šypsojosi, bet mūsų kambaryje, per žiemą įšalusiame, dar buvo reikalingi kailiniai. Taigi, nesijuokite, jeigu Velykų rytą pasikūrėme, ir tai pirmąjį kartą. Parskridę špokai šokinėjo už lango, o mes vis dar tebetupėjome Vokietijoj. Tik iki sekančio rudens išskridome į Ameriką ir kitus kraštus, pečiuką vėl palikdami slavams pragerti.

Paulius Gurga

BOLSEVIKAS VIS KITAIP MATO

Vienam bolševikų pareigūnui grįžus iš Amerikos į savo plačiąją tėvynę, užpuolė jį draugai ir pažįstamieji klausinėti apie Amerikos gyvenimą.

— Amerikiečiai visiškai badauja, — aiškina sovietinis pareigūnas.— Stebiuos, kaip jie dar ant kojų pastovi.

— Na, na, drauge, paaiškink mums pavyzdžiais, — teiraujasi sovietiniai piliečiai.

— Ogi, va, kur tik buvau, visur mačiau tik amžinai alkanus amerikiečius. Visi tik žiaubčiojo ir dantimis kramtė...

— Kaip tai? Tai jie valgė, neba-

L. S. RAMOVĖS Clevelando Skyrius
Gegužės 29 dieną
rengia
"KARIO" GEGUŽINĘ
kuri įvyks
O. ir E. KARNĖNŲ SODYBOJE
6575 RICHMOND RD., BEDFORD, OHIO

CLEVELAND, OHIO
LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS
savo savaitinę programą transliuoja kiekvieną penktadienį 7:30 iki 8:15 per WDOK, banga 1260.
Klubo pirmininkas ir bendrųjų reikalų vedėjas Juozas Stempužis, 1152 Dallas Rd., tel.: SW 1-2245
Programos vedėjas
Balys Auginas, 1359 E. 94 St., Tel.: CE 1-5904

LAIŠKAI REDAKCIJAI

... Jau anksčiau Jums rašiau apie raudonųjų kruvinus darbus bolševikams okupavus Lietuvą. Esu radęs melagingai sudarytas bylas Žiežmarių valšč. mokyklos vedėjui Navasaičiui. Tų bylų dėliai jis ir jo neščia žmona buvo suimti. Suimant jie buvo tiek mušami, kad žmona pagimdė gatvėje, ją vedant suimtą. Rusai taip ir paliko ją gatvėje gulėti kruviną. Mušime dalyvavo Lietuvos ruskeliai Kudrašovas Pilypas, Leono sūnus iš Šarkiškio kaimo. Žiežmarių valšč., Kudrešovas Radivonas, Fiodoro sūnus iš ten pat ir Polenskas Vladas iš Mūro Strėvininkų.

Trakų NKVD raštinėje esu radęs ir melagingų skundų patiekėjų pavardes: Ribakovas Vasilius, Abraška Srolis, Ilšonskis Rachmilis, Ilšonskis Donas, Ilšonskis Abraomas, Donas Šaša, visi iš Žiežmarių mst. ir Baradulinas Kuzma iš Slabados km. Žiežmarių valsč. Jie apskundė jį organizuojantį prieš rusus ginkluotą sukilimą ir vaikščiojantį į bažnyčią.

Tai toki raudonųjų ir jų tarnų darbai. Mums lietuviams nereikėtų susilaikyti atskleidžiant ir pasauliui skelbiant komunistų žiaurumus. Reikia daugiau drąsos parodyti ir atvirai apie tai kalbėti.

Už savo atvirumą, sakyti teisybę, rusų okupacijos metu buvau suimtas ir mušamas ir vos išsisukau išvežimo. Vienas tokių veiklių dalyvių išvežimuose buvo Antanas Žilinskas iš Bačkonių kaimo. Jiems liaudies priešai buvo visi tie, kurie buvo nepriklausomos Lietuvos valstybės tarnautojai, mokytojai, kunigai ir 1918—20 metais tarnavę Lietuvos kariuomenėje.

Įskundikai būdavo paaukštinami ir apmokami. Toks buvo Vladas Visockas ir Baibokas iš Žiežmarių mst., Kuznecovas Povilas ir kiti. Vėliau, kai kurie jų buvo pagauti ir perduoti Vilniaus apygardai.

Mūsų čia laisvame pasaulyje esančių pareiga yra atidengti bolševikinio režimo kruvinus darbus ir reikalauti, kad klasta padaryta mūsų kraštui būtų atitaisyta, sugrąžinta laisvė ir nepriklausomybė.

Aleksandras Mackevičius,
Vyčio Kryžiaus Kavalierius
Cleveland, Ohio.

-o-

MIELAS KARY

Džiugu ir malonu, kad Tėvynės meilės švyturys ir karžygių dvasios skleidėjas lanko mus.

Bet, kad Jūs nepalūžtumėte sunkiame tremties kelyje, prie prenumeratos prijungiu tą kuklią 5 dol. auką. Su geriausiais linkėjimais, kad šviestumei ir neužgestumei tremties audrose iki bus laisva mūsų Tėvynė Lietuva.

Reiškiu pagarbą ir sėkmės,
L. Remeikienė, Sudbury—Canada.

-o-

Širdyje ieškodamas šio to prasmingesnio ir prisilaikydamas nuo kiek pergausių, švenčių proga siunčiamų savo prieteliams sveikinimų atvirukais ar smulkių dovanėlių, — sutaupiau ir "KARIUI", ne tik savo 1955 metams prenumeratą pratęsti, bet dar ir dviem kitiems, savosios Tėviškės geriems bičiuliam, šiandieną gyvenantiems šiapus geležinės uždangos, Europoje. Tos prenumeratos, tebūnie greta išsiųstų ir neišsiųstų sveikinimų, — taip pat broliški sveikinimai ir dovanėlės Švenčių proga!

Su tikra pagarba,
Balys Gičys, Chicago.

-o-

KARIUI

Myliu tave aš, bet tyliu,
Ar tu mane myli? Nežinau...
Su tavim aš nenuobodžiauju.
Myliu, tveriu, tyliu ir laukiu...

Vertė Tigriukas.
Lund, 15. II. 1955.
Švedija.

-o-

Gerbiamieji,

Prašau atleisti, kad kiek pavėlavau prenumeratos mokestį už šiuos metus. Čia įdėtoji pašto perlaida septyniems doleriams yra prenumeratos mokestis ir mano žmonos auka, nes jai "Karys" taip patinka, kad ji skaitanti jį iki paskutinės spausdintos raidės ir pats žurnalas jai visada yra per mažas...

Sekmės ir ištvermės!

B. Kasinskas

Niagaros Pusiasalio Lietuviams Kariams

St. Catharines, Welland, Niagara Falls ir Port Colborne, Ont. lietuviai buvę kariai kviečiami į Kanados Lietuvių Karių Sąjungos "Ramovė" organizacijos steigiamą susirinkimą, kuris įvyks š. m. balandžio mėn. 24 d. 5 val. vak., Allenburg, Ont., p. Ubeikių salėje.

Iniciatoriai

Dėmesio KARIO prenumeratoriai Anglijoj

Pranešame, kad A. Gerdžiūnas, gyv. 6 Beechey St., Oldham, Lanc's, nebėra "Kario" platintojas. Sumokėję jam prenumeratą už 1954 ar 1955 m. prašome atsiimti ir siųsti tiesiai "Kariui".

---

davo?.. — neleidę baigti grįžusiajam kalbos, išplėtė savo akis piliečiai.

— Iš bado gumą valgo ir niekaip jos sukramtyti negali, — užpykęs rėžė pareigūnas.

— Tai tikrai badas Amerikoje, kad jau gūmą turi valgyti, — choru atsidūsėjo klausytojai ir atidžiai pasižiūrėjo į draugo Vankos guminius batus. Vanka pasistengė kuogreičiausiai pasišalinti iš būrio.

P. Straigėnas

DARBININKAS

visų

lietuvių

laikraštis!

Išeina du kartu per savaitę.

Kaina metams 6 dol., Brooklyne — 6.50 dol., užsienyje — 6.50 dol.

Adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

ST. ANTHONY SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.

Telefonai: TOwnhall 3-8131 - 8132

JUOZAS GRIBAUSKAS, Vedėjas

Veltui duodamos raktams grandinėlės, aplankius mūsų įstaigą. Pasinaudokite!

ATIDARIUS SĄSKAITĄ SU $100.00 AR DAUGIAU, GAUSITE VELTUI KREPŠĮ (SHOPPING BAG)!!

Esame išmokėję augštus dividendus be pertraukos nuo 1922 metų.

Jūsų indėliai ŠV. ANTANO BENDROVĖJE yra dvigubai apdrausti: pagal Federalinę Valdžią, kuri apdraudžia kiekvieną sąskaitą iki $10,000, ir pagal Illinois Valstybės priežiūrą.

SAUGESNĖS VIETOS TAUPYMUI JŪS NERASITE!

GALITE TAUPYTI PER PAŠTĄ . . . prisiųsdami čekį ar money order.

RAŠTINĖS VALANDOS:

Kasdieną nuo 9 iki 5. Pirmadieniais nuo 9 iki 8
Šeštad. nuo 9 iki 1. Treč. uždara visą dieną

Patarnautojos kalba lietuviškai.

"LAISVOJI LIETUVA"

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio leidžiamas savaitraštis, yra paskelbęs platinimo vajų, kuris baigiasi gegužės 15 d. Iki to laiko užsiprenumeravę "LL" dalyvauja paskirstyme dovanų knygomis bei daiktais, vertės

DVIEJŲ TŪKSTANČIŲ ($2000) DOL.

Prenumeratos kaina $4.50 metams.

ADRESAS: 3157 So. Emerald Ave., Chicago, Ill.

IŠKIRPK IR PASIŲSK ŠĮ KUPONĄ:

Pavardė ir vardas .....

Adresas .....

Siunčiu $4.50 "LL" prenumeratai.

A. Norimo novelių rinkinys "NAUJAS VEIDAS" ruošiamas spaudai, netrukus pasirodys. Leidžia autorius, Chicagoje.

DIRVA ★★★ THE FIELD

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS

Prenumerata metams:

J. A. Valstybėse — $5.00
Kanadoje — $5.50
Kitur — — $6.50
Atsk. Nr. kaina 10 centų

Adresas:
1272 E. 71st St., Cleveland 3, Ohio

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

Kaina
2 u — a

IR JŪS GALITE IMIGRUOTI
Į CANADĄ ARBA USA,
JEIGU TURITE VIZĄ

Oficialius dokumentus parūpina

Jonas J. Juškaitis, LL. B.,

diplomuotas teisininkas

Įstaigos adresas:

SUITE 5, TUNSTALL BUILDING,
709 DUNSMUIR STREET,
VANCOUVER 1, B. C., CANADA

(Apsimokėjusiems visas susirašinėjimo išlaidas, prisiunčiamos smulkesnės informacijos).

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOwnhall 3-9472

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Redaktorius — **Jonas Kardelis**
Leidėjas — **Kanados Lietuvių Centro Taryba**
Adresas:
7722 George St., Ville Lasalle,
Montreal, P. Q. CANADA
Kaina metams:
Kanadoj—5 dol., Amerikoj—5.50 dol.

JURGIS REKEŠIUS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

65-39 A GRAND AVENUE,
MASPETH, L. I., N. Y.

TAUTIETĮ VOKIETIJOJ PAREMSI

ĮSIGYDAMAS BENT VIENĄ DAIKTĄ IŠ DAILIŲJŲ ODOS DIRBINIŲ

Rašyk:

A. MAŽEIKA,

Frankfurt a. M., Mainzer-Landstr. 50, Germany,
Kainos su persiuntimu ir įpakavimo išlaidomis:

1.	Albumas, 32 x 24 cm., 20 lapų	12.00
	Didesni albumai — pagal susitarimą.	
2.	Piniginė (švarko kišeniui)	5.00
3.	Piniginė (užpakaliniam kelnių kišeniui)	4.00
4.	Portsigaras	2.00
5.	Mokinio reikmenims etui (su turiniu)	5.00
6.	Raktams etui	1.00
7.	Skutimosi etui	10.00

Įspaudai: Lietuva — žemėlapis auksu, briedžio galva, Vikingų laivas, trijų arklių galvų kampozicija, skautų emblema (auksu ir tamsiai), Vytis ir Vytis auksu. Vytauto Didž. Kult. Muz. Kaune, Vilniaus Kat., Vargo Mokykla.

Oda: Raguočių, marmuro imitacija ir saffian (pietų Indijos ožkų).

Odos spalvos: ruda, vyninė, raudona, šviesiai ruda, žalia, mėlyna, juoda.
Monogramos raidės — pagal susitarimą (50c brangiau)

LBT

LIETUVIŲ RADIJO D-JOS PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Šeštadieniais 1:30 p. p. — WWRL 1600 kc

Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t.t. Vestuvės, puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street **Brooklyn 11, N. Y.**

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS, Direktorius — J. VALAKAS, Pranešimų Dir.

DIDVYRIŲ PAGERBIMO REIKALU

Spaudai ruošiamoje knygoje "Lietuviškoji skautija" tarp kitko bus pagerbti ir skautavusieji kariai, žuvę už Lietuvą. Asmenys, kurie turi 9 pėst. L. K. Vytenio pulko leitenantų *Jono Natkelio ir Jono Vlado Sagėno* (Sagevičiaus) fotografijas, prašomi maloniai paskolinti ir siųsti šiuo adresu: P. Jurgėla, 800 Goodrich St., Uniondale, L. I., N. Y., USA.

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas devidendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR virš 30 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis.

Mūsų turtas — 14,500.000

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

Visko Užtektinai—Tuojau Pristatom

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

Roosevelt Furniture Co., Inc.

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO

Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30

Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

TAUPYKITE CHICAGOS STIPRIAUSIOJ TAUPYMO ĮSTAIGOJ

Standard Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32

(Archer Ave. at Sacramento)

PHONE: VIrginia 7 1141

TURTAS ..... 50 milijonų

ATSARGOS FONDAS ..... 4 milijonai

JUSTIN MACKIEWICH,

President and Manager

Įstaigos valandos: Kasdien, įskaitant šeštad., nuo 9 val. ryto iki 4 p. p.

Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak..

Trečiadieniais visai neatidaroma.

STANDARD FEDERAL TURTAS PASIEKĖ 50 MILIJONŲ

PATI DIDŽIAUSIA LIETUVIŲ FINANSINĖ ĮSTAIGA VISAME PASAULYJE

KAINA 50c.